

**SPRAWOZDANIE PODSUMOWUJĄCE
REALIZACJĘ I ETAPU PROGRAMU
ZWALCZANIA KORUPCJI -
STRATEGIA ANTYKORUPCYJNA**

Stan prac – 31 lipca 2004 r.

Spis Treści

<i>Wprowadzenie</i>	<i>3</i>
<i>Zamówienia publiczne</i>	<i>5</i>
<i>Służba cywilna</i>	<i>9</i>
<i>Procesy prywatyzacyjne i gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa</i>	<i>12</i>
<i>Administracja szczebla centralnego i administracja samorządowa</i>	<i>15</i>
<i>Wymiar sprawiedliwości i organy zajmujące się walką z korupcją</i>	<i>19</i>
<i>Usługi publiczne</i>	<i>34</i>
<i>Ochrona zdrowia</i>	<i>38</i>
<i>Finanse publiczne</i>	<i>41</i>
<i>Obrona narodowa</i>	<i>43</i>
<i>Rolnictwo</i>	<i>45</i>
<i>Edukacja społeczeństwa i upowszechnianie informacji</i>	<i>50</i>
<i>Podsumowanie</i>	<i>52</i>
<i>Wnioski</i>	<i>55</i>

WPROWADZENIE

Rząd polski, dostrzegając problem korupcji, podjął działania mające służyć walce z tym zjawiskiem. W dniu 17 września 2002 r. Rada Ministrów przyjęła - na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji - dokument pod nazwą: **Program zwalczania korupcji - Strategia Antykorupcyjna**.

Za podstawowe cele *Strategii* uznano:

- ◆ skuteczne wykrywanie przestępstw korupcyjnych;
- ◆ wdrożenie efektywnych mechanizmów walki z korupcją w administracji publicznej;
- ◆ zwiększenie świadomości publicznej i promocję etycznych wzorców postępowania, zakładając, że:
 - ◆ uporządkowanie przepisów prawa ma stworzyć jasny, nie pozostawiający wątpliwości system umożliwiający swobodny rozwój rynku, pomnażający siłę ekonomiczną państwa, umożliwiający wdrożenie zmian organizacyjnych w kierunku usprawnienia administracji oraz kreujących jej profesjonalizm;
 - ◆ uczestnictwo i współpraca wszystkich: polityków, urzędników, obywateli z jednej strony oraz struktur państwowych, organizacji pozarządowych, społecznych a także mediów jest niezbędnym czynnikiem gwarantującym jej skuteczność;
 - ◆ zmiana klimatu społecznego wokół zjawiska korupcji jest czynnikiem determinującym wszelkie poczynania w jej ramach.

Za obszary działalności publicznej podatne na korupcję uznano:

- zamówienia publiczne;
- służbę cywilną;
- procesy prywatyzacyjne i gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa;
- administrację szczebla centralnego i samorządową;
- wymiar sprawiedliwości i organy zajmujące się walką z korupcją;
- usługi publiczne;
- ochronę zdrowia;
- finanse publiczne;

Pierwsze sprawozdanie z realizacji *Strategii* RM przyjęła 25 lutego 2003 r., drugie sprawozdanie zostało przyjęte przez RM w dniu 15 lipca 2003 r., natomiast trzecie 6 kwietnia br.

Prezentowane sprawozdanie stanowi podsumowanie prawie dwuletniej pracy porządkującej przepisy prawne, monitorującej zjawiska społeczne, zaliczane do korupcyjnych, prowadzącej działania edukacyjne oraz podejmującej czynności usprawniające systemy organizacji pracy, nadzoru i kontroli. Wnioski i uwagi końcowe wyznaczają kierunki dalszej pracy oraz stanowią podstawę do budowy zadań II etapu *Strategii*.

OBSZAR: zamówienia publiczne

PODMIOT REALIZUJĄCY: *Urząd Zamówień Publicznych*

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o zmianie ustawy o zamówieniach publicznych (Dz. U. Nr 165, poz. 1591 z dnia 20 października 2003 r.).

W ramach nowelizacji przyznano Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych kompetencje wyznaczania całego składu zespołu arbitrów z wykorzystaniem specjalnego systemu komputerowego, a także rozszerzono zasadę jawności poprzez obowiązek udostępniania przez zamawiającego dokumentacji z prowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

2. Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. Nr 19, poz. 177 z dnia 9 lutego 2004 r.).

Prawo zamówień publicznych zakłada całościowe uregulowanie problematyki zamówień publicznych w jednym akcie prawnym. W zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym ustawa uwzględnia:

- ◆ doprecyzowanie i uszczegółowienie zasad kontroli sprawowanej przez Prezesa UZP poprzez m.in. wprowadzenie kontroli uprzedniej postępowań o wartości przekraczającej 5.000.000 euro dla dostaw i usług oraz 10.000.000 euro dla robót budowlanych;
- ◆ wprowadzenie instytucji obserwatora, mającej na celu zapewnienie prawidłowości działania zamawiającego na etapie ocen ofert, co w konsekwencji wpłynie mobilizująco na zamawiających oraz zmniejszy nieprawidłowości w prowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówienia, powodując efektywniejsze gospodarowanie środkami publicznymi;
- ◆ wprowadzenie aukcji elektronicznej, która stanowi prosty, przejrzysty i nowoczesny tryb udzielania zamówień w stosunku do dostaw o niewielkiej wartości;
- ◆ wprowadzenie kadencyjności funkcji arbitra (na 6 lat), mającej na celu zwiększenie profesjonalizmu arbitrów oraz podwyższanie jakości wydawanych przez nich wyroków;
- ◆ przyznanie wykonawcom prawa wnoszenia protestów i odwołań przy zamówieniach, których wartość nie przekracza 60.000 euro, co zapewni równość traktowania wykonawców i przestrzeganie prawa w przypadku udzielania niewielkich, ale licznych zamówień;
- ◆ w odniesieniu do skargi na wyrok zespołu arbitrów przeniesienie właściwości miejscowej z Sądu Okręgowego w Warszawie na sąd okręgowy właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania zamawiającego, co wpłynie na skrócenie terminu rozpatrywania skargi oraz zmniejszenie kosztów postępowania sądowego;

- ◆ zwiększenie odpowiedzialności zamawiających za naruszenie prawa o zamówieniach publicznych, których nie obowiązują przepisy ustawy o finansach publicznych w tym zakresie.

Edukacyjno – szkoleniowe

1. Opracowanie Kodeksu Etyki Arbitra stanowiącego m.in. podstawę do prac nad kształtem przepisów o arbitrażu w nowej ustawie o zamówieniach publicznych.

Zgodnie z art. 175 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (*Dz. U. Nr 19 poz. 177 ze zm. z 2004*) arbiter przed podjęciem obowiązków jest obowiązany złożyć przed Prezesem Urzędu Zamówień Publicznych ślubowanie. Złożenie ślubowania sumiennego wypełniania obowiązków, bezstronnego orzekania, zgodnego z przepisami prawa, dochowania zasad etyki arbitra, a w postępowaniu kierowania się zasadami godności i uczciwości jest warunkiem koniecznym podjęcia obowiązków przez arbitra.

2. Realizacja opracowanego wspólnie z Ministrem Gospodarki, programu pomocy i wspierania małych i średnich przedsiębiorstw, uczestniczących w rynku zamówień publicznych, mającego na celu podnoszenie wiedzy przedsiębiorców z zakresu zamówień publicznych, poprzez:

- ◆ poszerzenie zakresu jawności postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w celu ujednoczenia zasad udostępniania materiałów ze wszystkich prowadzonych postępowań, niezależnie od ich wartości;
- ◆ uchylenie przepisu (art. 22 ust. 2 pkt 7a) dotyczącego uzupełniania dokumentów wymaganych od oferentów, który był nagminnie wykorzystywany do wpływania przez zamawiających na wyniki postępowań;
- ◆ opracowanie Prawa zamówień publicznych, które zakłada uproszczenie i odbiurokratyzowanie przepisów, ograniczenie do niezbędnego minimum uznaniowości postępowania zamawiających, zwiększenie przejrzystości procedur, zwiększenie kontroli Prezesa UZP nad udzielaniem zamówień publicznych, ułatwienie dochodzenia przez oferentów ich praw w postępowaniu odwoławczym, poszerzenie katalogu form wnoszenia wadium, wprowadzenie rozwiązań umożliwiających ograniczenie strukturalnego bezrobocia dzięki realizacji zamówień publicznych;
- ◆ organizowanie działań szkoleniowych prowadzonych przez profesjonalnych doradców z zakresu zamówień publicznych przygotowanych m.in. we współpracy z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości, Urzędem Komitetu Integracji Europejskiej, Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych, Fundacją Promocji Gmin Polskich;
- ◆ opracowanie i wydanie serii tematycznych poradników dla małych i średnich przedsiębiorstw na temat warunków udziału i poszczególnych elementów systemu zamówień publicznych;
- ◆ przeprowadzenie cyklu konferencji skierowanych do przedstawicieli mediów, mających na celu upowszechnianie wśród przedsiębiorców poprzez środki masowego przekazu informacji dotyczących procesu udzielania zamówień publicznych;

- ◆ przeprowadzenie w roku 2003 przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z UZP badania małych i średnich przedsiębiorstw w celu poznania ich opinii na temat podstawowych instytucji prawa i praktyki udzielania zamówień publicznych, barier uczestnictwa w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego oraz potrzeb i oczekiwań przedsiębiorców w zakresie zmian w ustawie i instrumentów wsparcia.

3. Program działań o charakterze edukacyjno – informacyjnym.

W grudniu 2002 roku został przyjęty przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych długofalowy program działań o charakterze edukacyjno – informacyjnym skierowany do adresatów ustawy o zamówieniach publicznych. Program realizowano poprzez opracowanie i upowszechnianie programów szkoleniowych, organizowanie konferencji i seminariów oraz wspieranie działalności wydawniczej. Ma on na celu upowszechnienie wiedzy o zamówieniach publicznych, wsparcie zamawiających i oferentów, zwiększenie udziału przedsiębiorców w rynku i zapobieganie nadużyciom w tej sferze.

W roku 2003 program realizowany był m.in. poprzez przygotowanie profesjonalnych doradców z zakresu zamówień publicznych. Przeprowadzanie szkoleń (obejmujących m.in. zagadnienia związane z procedurą przetargową oraz regulacjami wspólnotowymi), skierowanych do przedsiębiorców zobowiązanych do stosowania procedur zamówień publicznych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Wydanie publikacji zawierającej zbiór orzeczeń zespołu arbitrów, która jest źródłem informacji o wykładni prawa dotyczącego zamówień publicznych, dokonywanej przez arbitrów rozstrzygających spory z zakresu zamówień.

Inne

- 1. Wyodrębnienie w ramach Departamentu Analiz i Kontroli Urzędu Zamówień Publicznych wydziałów: Analiz i Kontroli,** zajmujących się monitorowaniem systemu zamówień publicznych i analizą postępowań, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zagrożonych korupcją.
- 2. Współpraca UZP z Najwyższą Izbą Kontroli i Krajową Radą Regionalnych Izb Obrachunkowych.**

17 października 2002 r. Prezes UZP podpisał porozumienie o współpracy w zakresie kontroli z Krajową Radą Regionalnych Izb Obrachunkowych, a 9 stycznia 2003 r. z Najwyższą Izbą Kontroli. Na mocy tych porozumień strony zobowiązały się m.in. do wymiany informacji o istotnych nieprawidłowościach w funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych oraz podejmowania działań o charakterze edukacyjno – informacyjnym, koordynacji działań kontrolnych oraz wspólnego monitorowania rynku zamówień w celu zapobiegania nadużyciom w gospodarowaniu środkami publicznymi. W wyniku realizacji porozumienia, UZP dokonał analizy dotychczasowych kontroli zamówień publicznych przeprowadzonych przez NIK i KRRIO, których wyniki - podobnie jak wyniki kontroli prowadzonej przez Prezesa UZP - wskazują na szereg nieprawidłowości przy udzielaniu zamówień i dlatego wykorzystane one zostały w pracach nad nową ustawą – Prawo zamówień publicznych.

Zadania w realizacji

Urząd Zamówień Publicznych realizuje następujące zadania:

- ◆ umowa między Bankiem Światowym a Urzędem Zamówień Publicznych.

Zgodnie z harmonogramem projektu Banku Światowego przeprowadzono proces wyboru oraz zawarto umowy z doradcami przygotowującymi, w ramach projektu, wzorcową dokumentację. Dokonano również wyboru Konsultanta Indywidualnego, którego zadaniem jest dokonanie merytorycznej oceny przygotowanej dokumentacji. Na obecnym etapie realizacji opracowane zostały projekty wzorcowej dokumentacji przetargowej oraz umów. Według przyjętych harmonogramów prac doradców, projekt zostanie zakończony w trzecim kwartale 2004 roku,

- ◆ postępowanie o zamówienie publiczne w formie elektronicznej

W ramach programu Phare 2001, Urząd Zamówień Publicznych realizuje projekt PL0102.08 „System zamówień publicznych”. Celem projektu jest stworzenie podstaw elektroniczacji zamówień publicznych w Polsce.

W ramach tego programu zrealizowano trzy komponenty:

- opracowanie oprogramowania wspomagającego zamawiających w realizacji zamówienia publicznego,
- zakup sprzętu komputerowego dla jednostek pilotażowych testujących oprogramowanie,
- umowa o współpracy bliźniaczej realizowana z włoskim Ministerstwem Polityk Wspólnotowych.

PODMIOT REALIZUJĄCY: Szef Służby Cywilnej

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Projekt nowelizacji ustawy o służbie cywilnej.

Szef Służby Cywilnej przygotował i przedstawił projekt nowelizacji ustawy o służbie cywilnej. W projekcie nowelizacji znalazły się - między innymi - propozycje dotyczące trzech aspektów wyszczególnionych w dokumencie *Strategia Antykorupcyjna*:

- ◆ jasne kryteria obsady wyższych stanowisk;
- ◆ jasne reguły zarządzania zasobami ludzkimi;
- ◆ mechanizmy sprzyjające stabilnemu zatrudnianiu i wynagradzaniu.

Po uzgodnieniach międzyresortowych projekt nowelizacji ustawy o służbie cywilnej został przekazany na Komitet Stały Rady Ministrów. Aktualnie, nad projektem pracuje zespół roboczy, a jego celem jest dokonanie uzgodnień, wprowadzenie do projektu ustawy stosownych poprawek i przedłożenie ulepszonej wersji dokumentu.

Edukacyjno – szkoleniowe

1. Kodeks Etyki Służby Cywilnej.

11 października 2002 r. Prezes Rady Ministrów wprowadził do korpusu służby cywilnej Zarządzeniem nr 114, Kodeks Etyki Służby Cywilnej. W grudniu 2002 r. Kodeks otrzymały wszystkie urzędy administracji rządowej. Szef służby cywilnej na bieżąco bada stosowanie w praktyce jego zapisów, podejmuje działania wyjaśniające w przypadku łamania zasad Kodeksu.

2. Program szkoleń etycznych w służbie cywilnej.

- ◆ **Przeprowadzenie szkoleń dla członków korpusu służby cywilnej pt. Etyka służby cywilnej.**

W 2002 i 2003 roku w ramach szkoleń centralnych zostało przeprowadzone szkolenie pt. Etyka służby cywilnej. Celem szkolenia było kształtowanie poczucia lojalności i identyfikacji z zasadami służby cywilnej, a także uwrażliwienie na sytuacje etycznie trudne. Zostało ono przeprowadzone z wykorzystaniem nowoczesnych metod szkolenia na odległość (tzw. „distance learning”). Do 1000 członków korpusu służby cywilnej rozesłano pakiet edukacyjny: film szkoleniowy „Dylematy” wraz z podręcznikiem umożliwiającym samokształcenie uczestników projektu.

◆ **Realizacja projektu „Podniesienie świadomości etycznej członków korpusu służby cywilnej” w ramach Phare 2001.**

W styczniu 2004 r. zakończono procedurę przetargową i rozpoczęto wdrażanie projektu „Podniesienie świadomości etycznej członków korpusu służby cywilnej” („Rising the Civil Service Awareness of Ethical Dilemmas”) w ramach programowania Phare 2001 r.

Wykonawcą projektu jest Konsorcjum grecko – polskie: CECL, Diadikasia Business Consultants i Instytut Spraw Publicznych.

Aktualnie, w ramach projektu, realizowane są badania dotyczące świadomości członków korpusu służby cywilnej na temat zagadnień etycznych. Na ich podstawie, do września 2004 r. zostaną przeprowadzone następujące działania:

- przygotowanie programu i materiałów seminarijnych;
- przeprowadzenie cyklu 10 seminariów dla osób zajmujących stanowiska kierownicze w korpusie służby cywilnej (ok. 970 osób);
- przeprowadzenie konferencji dla 100 członków korpusu politycznego i przedstawicieli mediów - konferencja będzie podsumowywać przeprowadzone działania (seminaria, kształcenie na odległość etc.);
- zorganizowanie dla 1000 członków korpusu służby cywilnej (niższych stanowisk) kształcenia na odległość;

1000 członków korpusu służby cywilnej, spośród podwładnych uczestników seminariów, zostanie wybranych do udziału w *kształceniu na odległość*. W ramach tego szkolenia będą oni mieli możliwość zapoznania się z filmem edukacyjnym „Dylematy” oraz przewodnikiem, zawierającym podręcznik i zestaw ćwiczeń do filmu. 10% z 1000 uczestników kształcenia na odległość weźmie udział również w tzw. „czacie” (chat-room discussion), polegającym na dyskusji i wymianie poglądów z doświadczonymi ekspertami.

- prowadzenie akcji promocyjnej:
 - przygotowanie informacji prasowej na temat projektu;
 - informowanie regionalnej prasy o seminariach prowadzonych w regionie przed ich rozpoczęciem;
 - przygotowanie dla mediów co dwa miesiące, pakietu informacyjnego na temat działań prowadzonych w ramach projektu i kolejnych kroków realizacji projektu;
 - zorganizowanie i prowadzenie konferencji prasowej podsumowującej cały projekt.

◆ **Program Przyjazna Administracja** – realizowany przez Szefa Służby Cywilnej od 2000 r. mający na celu przede wszystkim:

- kształtowanie postaw i promowanie zachowań służących zaspakajaniu potrzeb obywatela zgodnie z literą prawa, uczciwie, na wysokim poziomie kompetencji zawodowej, interpersonalnej i etycznej;
- doskonalenie wiedzy i umiejętności kadry urzędów w zakresie profesjonalnej obsługi i budowania przyjaznych relacji z klientami;
- wspieranie zmian w organizacji pracy urzędów, procedur i narzędzi pod kątem doskonalenia jakości obsługi obywateli;
- usprawnienie systemu wymiany informacji między administracją rządową a obywatelami i zapewnienie powszechnej informacji o usługach świadczonych w urzędach.

Najważniejszym działaniem wpisanym w program Przyjazna Administracja jest: ***Konkurs na Najbardziej Przyjazny Urząd Administracji Rządowej***¹.

Konkurs, organizowany przez Szefa Służby Cywilnej od 2001 roku, ma charakter promocyjny. Jego głównym celem jest promowanie działań zorientowanych na poprawę jakości obsługi obywateli poprzez rozwiązanie organizacyjne wdrażane w urzędach administracji rządowej. W dalszej perspektywie - kształtowanie wizerunku administracji rządowej jako profesjonalnej organizacji wyróżniającej się praworządnością, uczciwością i wysokim poziomem jakości usług.

Jednym z innowacyjnych kierunków podnoszenia jakości usług są pilotażowe działania z zakresu „profilaktyki etycznej” m.in. szkolenia, upowszechnianie Kodeksu Etyki Służby Cywilnej, rotacje pracowników w punktach obsługi.

Realizacja konkursu pokazała, że bardzo wiele urzędów doskonalili swoje działania wdrażając nowoczesne, efektywne rozwiązania skierowane na poprawę jakości pracy. Coraz więcej urzędów pragnie dzielić się swoim doświadczeniem i poddać weryfikacji ekspertów wprowadzane rozwiązania. Znamienny jest fakt, że w trzeciej edycji konkursu wzięło udział czterokrotnie więcej urzędów niż w edycji drugiej, tzn. 228 urzędów administracji rządowej z całej Polski. Konkurs pozwala na zebranie i upowszechnianie wśród administracji rządowej informacji o „dobrych praktykach”.

Inne

1. Wykonywanie zaleceń Grupy Państw Przeciwko Korupcji GRECO w zakresie służby cywilnej.

¹ Należy wyraźnie odróżnić Program Przyjazna Administracja i Konkurs na Najbardziej Przyjazny Urząd Administracji Rządowej od inicjatywy MSWiA (Program „Przyjazny Urząd”).

OBSZAR: procesy prywatyzacyjne i gospodarowanie mieniem
Skarbu Państwa

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Skarbu Państwa

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397).

W ustawie dokonano zmian w zakresie:

- ◆ ukształtowania zasad nadzoru nad prywatyzacją spółek o strategicznym znaczeniu, w których Skarb Państwa jest większościowym akcjonariuszem (ustawa z dnia 5 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, ogłoszona w Dzienniku Ustaw Nr 240, poz. 2055). Należy jednak zwrócić uwagę, że wprowadzenie modelu jednolitego kompetencyjnie nadzoru właścicielskiego nad spółkami o szczególnym znaczeniu wymaga nowelizacji ustaw odnoszących się do restrukturyzacji poszczególnych sektorów gospodarki: hutnictwa, górnictwa, sektora obronnego,
- ◆ rozciągnięcia wymogu szkolenia i poddania się egzaminowi na członków rad nadzorczych będących przedstawicielami Skarbu Państwa we wszystkich spółkach z udziałem Skarbu Państwa bez względu na to, na podstawie jakich przepisów i w jakim trybie doszło do powstania spółki.

Zmiany wprowadzone do ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, a także zmiany zachodzące w zakresie prawa gospodarczego, wywołują potrzebę nowelizacji rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 9 września 1997 r. w sprawie szkoleń i egzaminów dla kandydatów na członków rad nadzorczych spółek, w których Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem, oraz wynagrodzeń członków rad nadzorczych tych spółek (Dz. U. Nr 110, poz. 718, *ze zm.*) w celu dostosowania do nich programu szkoleń kandydatów na członków rad nadzorczych oraz uregulowania problematyki wynagrodzeń członków rad nadzorczych. Zagadnienie to nabiera znaczenia z uwagi na potrzebę uchylecia, z powodu niezgodności z prawem UE, ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. Nr 26, poz. 306). Zgodnie z zaakceptowaną przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 14 kwietnia 2004 r. analizą i propozycjami zmian w systemie wynagrodzeń obowiązujących w administracji rządowej (sprawozdanie z prac Międzyresortowego Zespołu do Spraw Opracowania Propozycji Uporządkowania Systemu Wynagrodzeń w Administracji Rządowej) Minister Skarbu Państwa został zobowiązany do przygotowania projektu ustawy w sprawie uchylecia ustawy z dnia 3 marca 2000 r.

Ponad to w ramach ujednoczenia nadzoru nad majątkiem publicznym wprowadzono ustawą z dnia 17 października 2003 r. o zmianie ustawy o gospodarce komunalnej, zmiany do ustawy o gospodarce komunalnej, nakładające na członków rad nadzorczych

spółek komunalnych reprezentujących gminę, obowiązek legitymowania się egzaminem dla kandydatów do rad nadzorczych spółek z udziałem SP.

2. Analiza obowiązujących aktów prawnych w zakresie gospodarowania mieniem Skarbu Państwa celem wyeliminowania zapisów mogących stwarzać zagrożenie korupcją.

W wyniku analizy:

- ◆ dokonano zmiany art. 59 ustawy o gospodarce nieruchomościami w zakresie ograniczenia swobody dysponowania nieruchomościami SP przekazanymi w postaci darowizny na inne cele niż określone w akcie darowizny, ustawa została uchwalona przez Sejm;
- ◆ wydano akty wykonawcze do ustawy z dnia 20 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (*Dz. U. 03.Nr 6, poz. 64*), a w szczególności:
 - rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Nieruchomości Rolnych i gospodarki finansowej Zasobu (*Dz. U. 140, poz. 1348*);
 - rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa w sprawie szczegółowych przesłanek odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia należności oraz trybu postępowania w tych sprawach (*Dz. U. Nr 140, poz. 1349*);
 - rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa w sprawie szczegółowego trybu sprzedaży nieruchomości Zasobu i ich części składowych, warunków rozkładania ceny sprzedaży na raty oraz stawek szacunkowych nieruchomości rolnej (*Dz. U. 140, poz. 1350*).
- ◆ opracowany w Ministerstwie Skarbu Państwa projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad i trybu gospodarowania składnikami majątku ruchomego powierzonego jednostkom budżetowym, zakładom budżetowym i gospodarstwom pomocniczym, stosownie do upoważnienia wynikającego z ustawy o zasadach uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, przeszedł proces uzgodnień międzyresortowych i zostanie przekazany pod obrady Komitetu Rady Ministrów,
- ◆ opracowano zmiany do ustawy o portach i przystaniach morskich w zakresie gospodarowania gruntami w obszarze portów. Projekt został w dniu 21 kwietnia 2004 r. przyjęty przez Radę Ministrów.

3. Minister Skarbu Państwa wprowadził szereg zmian do regulacji wewnętrznych, eliminując potencjalne zagrożenia korupcją.

W ich wyniku:

- ◆ opracowano i wdrożono Zarządzeniem Nr 10 Ministra Skarbu Państwa z dnia 19 kwietnia 2004 r., Zasady nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa oraz innymi państwowymi osobami prawnymi. Dokument wprowadza konieczność obowiązkowych szkoleń członków rad nadzorczych, zastrzega kryteria w stosunku do osób powoływanych do składu rad nadzorczych, oraz określa instrumenty kontroli wykonywania - przez osoby desygnowane do składu rad nadzorczych - obowiązków wynikających z nadzoru,
- ◆ Minister Skarbu Państwa wydał Zarządzenie Nr 5 z dnia 28 lutego 2003 r. w sprawie zasad i sposobu prowadzenia Bazy Informacji o organach władz spółek oraz

o kandydatach do rad nadzorczych w spółkach nadzorowanych przez MSP. Zarządzenie wprowadziło nowy wzór ankiety, rozszerzający zakres informacji o kandydatach i członkach rad nadzorczych. Aktualnie dobiega końca proces modyfikacji Bazy Kandydatów do rad nadzorczych oraz Bazy Organów Spółek w Zintegrowanym Systemie Informatycznym MSP,

- ◆ zostało opracowane i wdrożone Zarządzenie Nr 22 Ministra Skarbu Państwa z dnia 14 października 2003 r. w sprawie trybu postępowania komórek organizacyjnych Ministerstwa Skarbu Państwa i przeprowadzania analizy oświadczeń majątkowych składanych przez osoby pełniące funkcje publiczne w urzędzie Ministra Skarbu Państwa oraz podmiotach podległych i nadzorowanych przez Ministra Skarbu Państwa,
- ◆ wprowadzono procedurę rozpatrywania wniosków o udzielenie pomocy publicznej, eliminując możliwość jednoosobowego podejmowania decyzji. Stosownie do Zarządzenia Nr 6 Ministra Skarbu Państwa z dnia 28 lutego 2003 r. w sprawie zasad dysponowania środkami finansowymi, zgromadzonymi na rachunku środka specjalnego Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców, powołano Zespół działający pod kierownictwem Podsekretarza Stanu do rozpatrywania zasadności udzielenia pomocy publicznej.

OBSZAR: administracja szczebla centralnego i administracja samorządowa

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Projekt nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych.

Projekt nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych, uwzględniający zmiany w obsadzaniu stanowisk w jednostkach samorządowych, nakierowane na utworzenie korpusu urzędników samorządowych oraz uzależnienie od zgody przełożonego podejmowania przez pracowników samorządowych dodatkowej działalności, we wrześniu 2003 r. skierowano do konsultacji międzyresortowych. Projekt nowelizacji ustawy został skierowany także do Związku Miast Polskich. Obecnie oczekuje na opinie ekspertów.

2. Projekt nowelizacji wybranych ustaw, uwzględniający stworzenie ram jawnego statusu majątkowego pracowników administracji państwowej.

Po przyjęciu projektu przez Radę Ministrów, 19 stycznia 2004 r. został przesłany do Sejmu, gdzie obecnie pracują nad nim komisje sejmowe.

Edukacyjno- szkoleniowe

1. Program szkoleń etycznych dla urzędników administracji samorządowej różnych szczebli.

W roku ubiegłym, z inicjatywy Departamentu Administracji Publicznej MSWiA, podjęto działania zmierzające do rozszerzenia zakresu tematycznego Programu Upowszechniania podkomponentu B-3 Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW), realizowanego od trzech lat i finansowanego z kredytu Banku Światowego.

Bank Światowy wyraził zgodę na realizację Programu Upowszechniania przez MSWiA we współpracy z 4 stowarzyszeniami JST (Związkiem Miast Polskich, Związkiem Gmin Wiejskich RP, Związkiem Powiatów Polskich i Unią Miasteczek Polskich) oraz włączenie do pierwotnie planowanego Programu i sfinansowanie ze środków kredytu na PAOW następujących zadań MSWiA wynikających ze Strategii Antykorupcyjnej:

- ♦ przeprowadzenie w ramach konkursu „Lider Zarządzania w Samorządzie Lokalnym” konkursu w kategorii „Przyjazny Urząd”.

W konkursie „Lider Zarządzania w Samorządzie Lokalnym” wyłonione zostały samorządy, które wdrożyły w ostatnich latach nowoczesne, innowacyjne i sprawdzające się w praktyce rozwiązania organizacyjne. Upowszechnienie nagrodzonych i wyróżnionych rozwiązań wśród innych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce, ma przyczynić

się do poprawy jakości usług świadczonych obywatelom i podmiotom gospodarczym przez administrację samorządową.

Konkurs przeznaczony był dla wszystkich urzędów samorządowych niezależnie od ich wielkości i położenia geograficznego. Oceny dokonano w ramach samorządów o zbliżonej wielkości i charakterze.

Kategoria konkursowa „*Przyjazny Urząd*” objęła innowacje w czterech obszarach zarządzania w jednostce samorządu:

- organizacja i funkcjonowanie urzędu;
- zarządzanie kadrami;
- etyka i zapobieganie zjawiskom korupcji;
- partycypacja społeczna i stymulowanie rozwoju gospodarczego.

Konkurs „Przyjazny Urząd” promuje wzorzec administracji zorientowanej na dobrą obsługę klienta, opierającą się na czytelnych procedurach podejmowania decyzji, dobrej organizacji pracy, wykonywanej przez kompetentny i etyczny personel.

Druga kategoria konkursowa „*Prorozwojowy samorząd*” obejmuje innowacje w pięciu obszarach zarządzania jednostki samorządu:

- zarządzanie strategiczne i finansowe;
- usługi publiczne, w tym komunalne;
- stymulowanie rozwoju gospodarczego;
- zarządzanie projektami;
- współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego.

Kategoria ta poświęcona jest upowszechnianiu rozwiązań, które okazały się skuteczne w inicjowaniu lub wspieraniu procesów rozwoju społeczno – gospodarczego na poziomie lokalnym lub powiatowym i są szczególnie istotne w aspekcie akcesji do Unii Europejskiej.

Do konkursu „Lider Zarządzania w Samorządzie Lokalnym” zgłoszono 72 projekty, z których Komisja Konkursowa wyłoniła 24 finalistów, którzy poddani zostali szczegółowej ocenie, przede wszystkim w zakresie innowacyjnych rozwiązań tzw. najlepszych praktyk w administracji samorządowej. Osiem samorządów otrzymało tytuł laureatów i nagrody oraz prawo do posługiwania się przez dwa lata tytułem i logo „Lider Zarządzania w Samorządzie Lokalnym”.

Planowana jest kontynuacja konkursu w przyszłości.

- ◆ organizację szkoleń z zakresu etyki i przeciwdziałania korupcji dla przedstawicieli wszystkich JST (grupa docelowa to wójt, burmistrz, starosta, marszałek).

W ramach Programu Rozwoju Instytucjonalnego w okresie 15 kwiecień – 30 czerwiec br. zorganizowano 100 jednodniowych warsztatów szkoleniowych poświęconych etycznym aspektom działalności samorządu terytorialnego oraz mechanizmom zapobiegania korupcji. Ten aspekt działania urzędu jest jednym z obszarów, w których dokonuje się analizy instytucjonalnej. W warsztatach wzięło udział ok. 1800 osób reprezentujących 1200 JST.

Każde szkolenie składało się z kilku bloków tematycznych łączących teorię z praktyką – podstawowe definicje wykorzystywane następnie w trakcie ćwiczeń. Bazą do dyskusji podczas szkolenia był także film pokazujący sytuacje, które mogą zdarzyć się w urzędach, a zaliczane są do etycznie wątpliwych. Druga część warsztatów, to prezentacja dostępnych narzędzi, służących promocji zachowań i postaw etycznych w jednostce samorządu, ze szczególnym uwzględnieniem propozycji i kodeksów etyki oraz dyskusja na temat „kodeksu etycznego” urzędnika i radnego, procedur ich wdrażania i egzekwowania postanowień. Prezentowano także zasady budowy systemu infrastruktury etycznej w urzędzie oraz scenariusze proponowanych szkoleń wewnętrznych. Warsztaty oraz przygotowane podręczniki i zeszyty ćwiczeniowe z tego zakresu, to oferta praktycznej pomocy dla osób zarządzających w samorządach terytorialnych.

Celem warsztatów było dostarczenie samorządom narzędzi do konsekwentnego i systematycznego budowania wizerunku przejrzystego, komunikującego się z mieszkańcami urzędu, ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania procedur, kodeksu etyki, tworzenia mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz możliwości dostępu do informacji dla mieszkańców.

Wszyscy uczestnicy szkoleń otrzymali podręcznik („Etyczne aspekty działalności samorządu terytorialnego. Podręcznik dla samorządowców”) i materiały szkoleniowe (zeszyty ćwiczeniowe oraz film szkoleniowy) wypracowane w ramach podkomponentu B-3 PAOW. Samorządy, które nie wysłały swoich przedstawicieli na szkolenia, otrzymały te same materiały pocztą.

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Problematyka koncesjonowania.

W celu eliminacji niekorzystnych zjawisk związanych z rozdysponowaniem kontyngentów taryfowych tzw. gospodarczych, tj. skierowanych na potrzeby konkretnych branż i gałęzi gospodarki, przyjęto odpowiednie rozwiązania legislacyjne, których zadaniem była eliminacja sytuacji sprzyjających korupcji. Działania te dotyczyły uregulowań obowiązujących do dnia 30 kwietnia 2004 r., w zakresie rozdysponowania kontyngentów taryfowych z zastosowaniem pozwoleń przywozu, a więc:

- ◆ dla kontyngentów rozdysponowywanych według kolejności złożenia kompletnych wniosków (np. kontyngenty dla producentów żywności, dla osób nie tolerujących glutenu, kontyngenty dla przemysłu chemicznego oraz farmaceutycznego- *kompetencja Agencji Rynku Rolnego*) - przewidziany jest wymóg złożenia kaucji przez osobę ubiegającą się o pozwolenie przywozu;
- ◆ dla kontyngentów obejmujących paliwa żeglugowe, które będą rozdysponowywane proporcjonalnie do wnioskowanych wielkości, oprócz wymogu złożenia przez wnioskodawcę kaucji, rozporządzenie przewiduje także konieczność przedłożenia przez wnioskodawcę koncesji na obrót paliwami ciekłymi. Ma to na celu wyeliminowanie z kręgu przedsiębiorców, ubiegających się o udzielenie pozwolenia na przywóz paliw w ramach kontyngentu, te podmioty, których roczna wartość obrotu nie przekroczyła równowartości 500 000 euro.

Należy ponadto podkreślić, że obowiązujące od dnia **1 stycznia 2004 r. rozporządzenia Ministra GPiPS dotyczące kontyngentów taryfowych tzw. traktatowych, tj. wynikających z międzynarodowych zobowiązań Polski**, które zakładają rozdysponowanie kontyngentów z zastosowaniem pozwoleń przywozu, również przewidują wymóg złożenia kaucji przez importera.

Od 1 maja 2004 r. kompetencje w zakresie uregulowań taryfowych jak również wprowadzania innych instrumentów ograniczających obrót towarami z krajami trzecimi przejęła Komisja Europejska. Generalnie kontyngenty taryfowe rozdysponowane są według kolejności dokonania zgłoszenia do procedury dopuszczenia do obrotu na granicy (nie obowiązują pozwolenia).

Ponadto prowadzone są prace nad projektem *ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. Nowelizacja ma na celu, w szczególności, zmianę przepisów nasuwających wątpliwości interpretacyjne dotyczące ujednoczenia zasad podejmowania sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych oraz obrotu hurtowego tymi napojami, a także ustawowe określenie warunków prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych.

Podstawową zmianą ułatwiającą przedsiębiorcom otrzymywanie zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych wydawanych przez wójta, burmistrza i prezydenta miasta jest propozycja skreślenia art. 12 ustawy, na podstawie którego rada gminy ustala limit ilości punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz zasady ich usytuowania. Zasady te są różne w poszczególnych gminach, co powoduje nierówne traktowanie przedsiębiorców.

Przedsiębiorcy wnioskowali o ujednoczenie warunków prowadzenia tej działalności ponieważ regulacja obecna utrudnia prowadzenie działalności w ramach uczciwej konkurencji. Może to również powodować zachowania korupcyjnego. Ponadto obowiązujący przepis art. 12 ustawy jest niezgodny z art. 22 Konstytucji RP, z którego wynika, że ograniczenie wolności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny. *Zmiana ta jednak nie zyskała aprobaty kilku podmiotów uczestniczących w uzgodnieniach międzyresortowych. Projekt ustawy wraz z protokołem rozbieżności będzie przedstawiony na posiedzeniu Komitetu Rady Ministrów.*

2. Zagadnienia związane z finansowym wspieraniem inwestycji.

W odniesieniu do ustawy z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji podjęto stosowne działania, zarówno na etapie legislacji, jak i realizacji przepisów ustawy, mające na celu uniknięcie możliwości zakwalifikowania ustawy do obszarów zagrożonych zjawiskiem korupcji.

Zarówno przepisy wykonawcze ministra właściwego do spraw gospodarki, jak i procedura postępowania przy realizacji ustawy, które weszły w życie i są stosowane od lipca 2002r., a więc od pierwszej tury rozpatrywania wniosków (sierpień 2002 r.), zapewniły obiektywizm oceny wniosków i wyeliminowały jakąkolwiek możliwość uznaniowości.

Ponadto wprowadzona została w Ministerstwie procedura postępowania. Na jej podstawie dokonywana jest ocena wstępna za poszczególne kryteria przez różne departamenty właściwe pod względem kompetencji merytorycznych.

Przygotowano również projekt ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki, który jest obecnie przedmiotem prac Sejmu.

OBSZAR: wymiar sprawiedliwości i organy zajmujące się walką z korupcją

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Sprawiedliwości

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektóre inne ustawy (Dz. U. Nr 111, poz. 1061) - tzw. Nowela Antykorupcyjna.

Wprowadzono zmiany umożliwiające skuteczniejsze zwalczanie przestępczości korupcyjnej oraz dostosowano prawo karne do standardów międzynarodowych. Nowe uregulowania dotyczą przepadku przedmiotów i korzyści pochodzących z przestępstwa, a także rozszerzają zakres i stopień kryminalizacji czynów korupcyjnych, tak w sferze stosunków publicznoprawnych, jak i prywatnoprawnych. Ustawa wprowadza następujące domniemanie prawne: mienie, które sprawca objął we władanie lub do którego nabył jakikolwiek tytuł w chwili czynu lub po jego dokonaniu, stanowi korzyść majątkową uzyskaną co najmniej pośrednio z przestępstwa. Ustawa przewiduje kryminalizację przekupstwa wyborczego i sprzedajności wyborczej, a także korupcji w obrocie gospodarczym i w dziedzinie profesjonalnych zawodów sportowych. Organom ścigania daje także możliwość rozbicia solidarności pomiędzy dającym i przyjmującym korzyść majątkową, przewidując bezkarność w stosunku do sprawcy łapownictwa czynnego, który odpowiednio wcześniej zawiadomił o tym przestępstwie organ powołany do ścigania przestępstw i ujawnił wszystkie istotne okoliczności przestępstwa, a korzyść majątkowa lub osobista albo ich obietnica zostały przyjęte przez drugą stronę.

Nowe przepisy w tym zakresie przyczyniły się do wzrostu wykrywania czynów korupcyjnych.

2. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny popełnione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661).

Wprowadzono do systemu prawa karnego instrumenty prawne przewidziane w szeregu akt prawa międzynarodowego, w szczególności w Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich, przyjętej przez Radę Unii Europejskiej w dniu 26 lipca 1995 r. oraz w Protokołach dodatkowych nr I i II do tej Konwencji. Ustawa określa zasady odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary jako przestępstwa, przestępstwa skarbowe oraz zasady postępowania w przedmiocie takiej odpowiedzialności. Ustawa weszła w życie z dniem 28 listopada 2003 r.

3. Rozporządzenia wykonawcze do ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661).

Rozporządzenia, przygotowane w Ministerstwie Sprawiedliwości, zostały opublikowane w Dziennikach Ustaw z 2003 r. Nr 197, poz. 1661 oraz Nr 198, poz. 1929 i 1930.

4. Ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. Nr 50 poz. 580 z późn. zm.).

W ustawie i jej przepisach wykonawczych dokonano zmian, polegających na wprowadzeniu danych o nałożeniu sankcji na podmioty zbiorowe do Rejestru i na określeniu warunków, sposobu oraz trybu gromadzenia i udostępniania danych o podmiotach zbiorowych z tego Rejestru.

5. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 i Nr 154, poz. 1787 z 2001 r. oraz Nr 153, poz. 1271 z 2002r.).

W ustawie wprowadzono przepis, dotyczący tak sędziów, jak i prokuratorów, według którego jeden egzemplarz oświadczenia o stanie majątkowym podmiot uprawniony do odebrania oświadczenia przekazuje do urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania sędziego (prokuratora); właściwy urząd skarbowy jest uprawniony do analizy danych zawartych w oświadczeniu, w tym również do porównania jego treści z treścią uprzednio złożonych oświadczeń oraz rocznych zeznań podatkowych (PIT). Jeżeli wynik analizy budzi uzasadnione wątpliwości co do legalności pochodzenia majątku ujawnionego w oświadczeniu, urząd skarbowy kieruje sprawę do właściwego postępowania, prowadzonego na podstawie odrębnych przepisów.

6. Ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. uzupełniono przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (tekst jednolity Dz. U. Nr 21, poz. 206 z późn. zm. z 2002 r.) w zakresie postępowania dyscyplinarnego. Na mocy art. 83 a ustawy o prokuraturze, w razie złożenia kasacji od orzeczenia sądu dyscyplinarnego, postępowanie przed Sądem Najwyższym toczy się jawnie. Nawet jeśli z istotnych przyczyn (moralność, bezpieczeństwo państwa, ochrona życia prywatnego) wyłączono jawność postępowania, orzeczenia ogłaszane są publicznie. Zmiana umożliwia szerszą społeczną kontrolę nad postępowaniami dyscyplinarnymi toczącymi się wobec prokuratorów.

Edukacyjno - szkoleniowe

1. Departament – Centrum Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości w 2003 r. przeprowadził cykl szkoleń dla sędziów i prokuratorów poświęcony tematyce związanej ze zjawiskiem korupcji i jej zwalczaniem, obejmującej m.in.:

- ◆ ustawę o zamówieniach publicznych – problemy postępowania przygotowawczego;
- ◆ zmiany w prawie antykorupcyjnym;
- ◆ zagrożenie korupcją w Polsce na tle innych krajów europejskich;
- ◆ użycie technik specjalnych, sposoby gromadzenia i utrwalania materiału dowodowego w sprawach o przestępstwa korupcyjne;

- ◆ międzynarodowe instrumenty przeciw korupcji;
- ◆ symptomy zachowań korupcyjnych w środowiskach prawniczych;
- ◆ rządową Strategię Antykorupcyjną i jej realizację;
- ◆ odpowiedzialność podmiotów zbiorowych w kontekście ustawy z dnia 28 października 2002 r. (Dz. U. z 2002, Nr 197, poz. 1661).

Tematyka szkoleń kadry sędziowskiej i prokuratorskiej będzie obejmować w przyszłości także problematykę związaną ze zwalczaniem korupcji.

W obydwu środowiskach zawodowych, to jest wśród sędziów i prokuratorów funkcjonują kodeksy zachowań etycznych, zawierające zbiór zasad postępowania o wyraźnej wymowie antykorupcyjnej.

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Komenda Główna Policji

ZADANIA:

Legislacyjne

Akty prawne przygotowywane przez KGP zmierzają do eliminacji zjawiska korupcji między innymi poprzez:

- ◆ zlikwidowanie uznaniowości przy wymierzaniu kary przez policjanta w postępowaniu mandatowym – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003 r. w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych na wybrane rodzaje wykroczeń (taryfikator);
- ◆ wprowadzenie jasnych kryteriów zlecenia usuwania pojazdów uszkodzonych w kolizjach i wypadkach drogowych – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 sierpnia 2002 r. w sprawie usuwania pojazdów z późniejszymi zmianami;
- ◆ zmiany w przepisach dotyczących pełnienia służby na drogach przez policjantów dotyczące wprowadzenia obowiązku zgłaszania każdej kontroli drogowej dyżurnemu jednostki Policji przez policjantów prewencji, opracowanie algorytmu postępowania policjanta obsługującego zdarzenia drogowe (wypadek, kolizję);
- ◆ zmiany w przepisach dotyczących pełnienia służby przez policjantów wykorzystujących przyrządy kontrolno-pomiarowe służące do rejestracji zachowań uczestników ruchu drogowego (dokumentowanie, ewidencja);
- ◆ zmiany w przepisach dotyczących badań na zawartość w organizmie alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu (zasady dokumentowania badań).

Opracowano również projekty nowych ustaw:

- ◆ o Policji;
 - ◆ o służbie w Policji,
- w których przewiduje się:

- możliwość przeprowadzenia badań psychofizycznych przy naborze kandydatów do wybranych jednostek Policji;
- uproszczenie procedury karania i eliminowania ze służby policjantów naruszających prawo, dyscyplinę służbową lub nie wywiązujących się z obowiązków służbowych /zmiany te częściowo wprowadza ustawa z dnia 29 października 2003 r. o zmianie ustawy o Policji- Dz. U. Nr 192, poz. 1873/.

Przygotowano ponadto wstępne projekty zapisów ustawowych ograniczających dopuszczalną kwotę środków płatniczych, które może przy sobie posiadać funkcjonariusz będący na służbie, a także ograniczających posiadanie w służbie prywatnych środków łączności. Kontynuacja prac w tym zakresie uzależniona jest od decyzji kierownictwa resortu MSWiA i Policji.

Edukacyjno – szkoleniowe

1. Szkolenie policjantów zwalczających korupcję.

W okresie od września 2002 roku do chwili obecnej KGP zorganizowała i przeprowadziła 6 szkoleń dla policjantów pionu do walki z przestępczością gospodarczą specjalizujących się w ujawnianiu i zwalczaniu przestępstw korupcyjnych, a mianowicie:

- ◆ szkolenie pt. „Walka z korupcją na szczeblu administracji rządowej i samorządowej” w ramach programu Phare TWINNING’2000, przeprowadzone we wrześniu 2002 r. dla 40 policjantów;
- ◆ szkolenie pt. „Walka z korupcją w sądownictwie, w sektorze bankowo-finansowym i wewnątrz Policji” w ramach programu Phare TWINNING’2000, przeprowadzone w listopadzie 2002 r. dla 40 policjantów;
- ◆ szkolenie pt. „Korupcja a handel ludźmi” w ramach programu Phare TWINNING’2000, przeprowadzone w lutym 2003 r. dla 40 policjantów;
- ◆ szkolenie pt. „Praktyczne aspekty zwalczania korupcji”, przeprowadzone we wrześniu 2003 roku dla 50 policjantów;
- ◆ szkolenie pt. „Ustawa o zamówieniach publicznych w kontekście zagrożeń korupcyjnych”, przeprowadzone w lipcu 2003 r. dla 50 policjantów;
- ◆ szkolenie pt. „Praktyczne aspekty zwalczania korupcji”, przeprowadzone w kwietniu 2004 r. dla 50 policjantów.

W okresie tym przeszkolono 260 policjantów. W planach pracy na 2004 rok, w ramach doskonalenia zawodowego, uwzględniono przeprowadzenie 2 szkoleń dla funkcjonariuszy zwalczających tę patologię.

Ponadto w latach 2004-2005 planuje się przeszkolić łącznie ok. 200 policjantów z pionu służby kryminalnej, CBS i BSW w ramach programów TRANSITION FACILITY’2004 i PHARE TWINNING’2003, poprzez m.in. wymianę doświadczeń, poznanie strategii i metod dochodzeniowych wykorzystywanych w UE, co niewątpliwie powinno zwiększyć zdolność polskiej policji do walki z korupcją.

- ◆ Dla potrzeb doskonalenia zawodowego opracowano i rozesłano do wszystkich jednostek Policji broszurę pt. „Przestępstwa korupcyjne w świetle nowych przepisów karnych”;
- ◆ Wdrożono w życie zarządzenie nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”.

Inne

1. Utworzenie wydziałów zajmujących się zwalczaniem korupcji.

Komendant Główny Policji polecił utworzyć na szczeblu komend wojewódzkich Wydziały do Walki z Korupcją, które winny podjąć aktywną pracę przede wszystkim w zakresie:

- ◆ rozpoznawania, ujawniania i ścigania sprawców przestępstw korupcyjnych;
- ◆ rozbudowy sieci osobowych źródeł informacji nastawionych na wykrywanie korupcji;
- ◆ szerszego /masowego/ stosowania kontroli operacyjnej, a także niejawnego przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej;
- ◆ rozpoznawania nowych mechanizmów przestępczego działania oraz metod ich maskowania;
- ◆ podniesienia efektywności realizowanych zadań operacyjnych poprzez zwiększenie liczby i jakości prowadzonych form pracy;
- ◆ wypracowania właściwych zasad współdziałania z prokuraturą, wymiarem sprawiedliwości i innymi instytucjami poza policyjnymi szczebla wojewódzkiego.

Komendant Główny Policji polecił również utworzyć komórki do walki z korupcją w jednostkach niższego szczebla (KMP, KPP) oraz wypracować system kontroli, nadzoru i pomocy jednostkom miejskim i powiatowym w zakresie zwalczania tej patologii.

Na szczeblu wojewódzkim powołano 12 wydziałów dw. z korupcją. Aktualnie stan etatowy tych komórek wynosi 205 etatów i został powiększony od września 2002 r. o ok. 125 etatów.

Od września 2002 r. policjanci komórek zwalczających przestępstwa korupcyjne w ramach pionu dw. z PG, 15 razy korzystali z zapisów art. 19a ustawy o Policji dot. niejawnego przyjęcia i wręczenia korzyści majątkowej.

O wzroście efektywności pracy Policji w zwalczaniu zjawisk korupcyjnych świadczą dane statystyczne za rok 2003.

Policja wszczęła o 52% więcej postępowań przygotowawczych w sprawach korupcyjnych niż w 2002 roku; liczba stwierdzonych przestępstw wzrosła w porównaniu do 2002 roku o 45%; odnotowano wzrost liczby podejrzanych /o 19%/; tymczasowo aresztowanych /o 55%/.

Analiza danych statystycznych z okresu styczeń – marzec 2004 roku wskazuje, że zwiększenie stanu etatowego komórek wyspecjalizowanych w walce z tą patologią pozwoliło na dynamiczny wzrost efektywności ścigania sprawców przestępstw o charakterze korupcyjnym, który dotyczy w szczególności ilości wszczętych postępowań przygotowawczych. Ogółem w przeciągu 3 miesięcy br. wszczęto 924 postępowania przygotowawcze o przestępstwa korupcyjne tj. o 100% więcej niż w 2003 roku. Jednocześnie w odniesieniu do roku 2003 liczba stwierdzonych przestępstw wzrosła o 46%, liczba osób podejrzanych o 40%, a tymczasowo aresztowanych o 440%. Także kwota ujawnionych łapówek wzrosła o 130%, wartość mienia odzyskanego 90-krotnie oraz mienia zabezpieczonego 20-krotnie.

2. Utworzenie Centralnej Jednostki Egzaminacyjnej jako wyodrębnionej komórki organizacyjnej KGP - rozkaz organizacyjny Nr 25 Komendanta Głównego Policji z dnia 1 sierpnia 2003 r.

3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Wysiłki antykorupcyjne będą bardziej skuteczne, jeśli w działania zaangażowana zostanie większość społeczeństwa obywatelskiego. Dlatego ogromną rolę w walce z korupcją powinno odgrywać kształtowanie w społeczeństwie braku przyzwolenia dla zachowań korupcyjnych poprzez m.in. współpracę z organizacjami pozarządowymi, których dorobek w tej dziedzinie jest znaczny.

KGP w ostatnich latach zacieśniła i zintensyfikowała współpracę z Programem Przeciw Korupcji Fundacji im. S. Batorego, realizowanym wspólnie z Helsińską Fundacją Praw Człowieka. Współpraca ta obejmuje wymianę informacji i spostrzeżeń na temat obserwowanych tendencji czy propozycji wprowadzenia konkretnych rozwiązań antykorupcyjnych. W tym kontekście bardzo wysoko oceniana jest współpraca z Bankiem Światowym i Transparency International Polska.

Instytucje te popularyzują wiedzę na temat patologii korupcyjnych w życiu publicznym i gospodarczym. Organizują one konferencje naukowe i spotkania eksperckie, prowadzą programy badawcze, a ich konsultanci są autorami licznych publikacji, raportów i ekspertyz. Instytucje te stanowią ponadto bardzo ważny element uzupełniający służby państwowe w szeroko rozumianej walce z korupcją. W wielu przypadkach są też niejako niezależnymi kontrolerami i recenzentami efektów pracy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Komenda Główna Straży Granicznej

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Analiza procesu oceny i przyjęć kandydatów do służby w Straży Granicznej i propozycje stosownych zmian.

W styczniu 2003 r. opracowano projekt nowelizacji rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do osób ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej. Projekt uwzględnia poprawki, które w procesie naboru kandydatów do służby w Straży Granicznej ograniczą do minimum wystawianie ocen o charakterze subiektywnym. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji dnia 9 maja 2003 r. podpisał nowelizację rozporządzenia, która wprowadza następujące zmiany:

- ◆ etap drugi postępowania kończy się sporządzeniem listy wyników uzyskanych przez kandydatów w postępowaniu kwalifikacyjnym w kolejności uzyskanych ogólnych ocen punktowych od oceny najwyższej do najniższej. Listę wyników podaje się kandydatom do wiadomości;
- ◆ przed rozpoczęciem testów z posiadanej wiedzy ogólnej i testu ze znajomości języków obcych kandydatom są nadawane numery kodowe. Numerem kodowym oznacza się kartę sprawności fizycznej kandydatów oraz arkusze odpowiedzi wypełniane przez kandydatów podczas testu.

2. Ograniczenia w zakresie posiadania dopuszczalnej kwoty środków płatniczych przez funkcjonariusza pełniącego służbę.

Po konsultacjach prawnych odstąpiono od zmiany aktów prawnych, polegającej na wprowadzeniu zobowiązania do pozostawienia w depozycie nadwyżki finansowej ponad dopuszczaną kwotę i wprowadzenie możliwości sprawdzenia tych środków po służbie. Jednocześnie obowiązujące od 19 maja 2003 r. zarządzenie, które reguluje sposób pełnienia służby granicznej uzupełniono o zapis zobowiązujący kierowników granicznych jednostek organizacyjnych do zapewnienia miejsca do przechowywania środków płatniczych funkcjonariuszy na czas pełnienia przez nich służby granicznej lub prowadzenia działań granicznych.

3. Zakaz posiadania podczas służby w granicznych jednostkach organizacyjnych prywatnych środków łączności.

Stosowny zapis w zarządzeniu Komendanta Głównego SG w sprawie sposobu pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych nakłada na funkcjonariusza obowiązek zdania do depozytu prywatnych środków łączności przed rozpoczęciem służby. Zarządzenie obowiązuje od 19 maja 2003 r.

4. Wprowadzenie rygorystycznego nadzoru w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie informacji niejawnych w celu ograniczenia przypadków udostępniania dokumentacji służbowej osobom nieuprawnionym.

W maju 2003 r. Komendant Główny SG podpisał decyzję nr 56 w sprawie funkcjonowania kancelarii tajnych oraz obiegu dokumentów niejawnych w jednostkach organizacyjnych SG, zmienioną w grudniu 2003 r. decyzją nr 136 KGSG. W trakcie szkoleń doskonalących funkcjonariuszy i pracowników omawiano m.in. problematykę zakazu udostępniania dokumentów służbowych osobom nieupoważnionym, bezpiecznego przetwarzania i przechowywania dokumentacji służbowej oraz ochrony fizycznej informacji niejawnych.

5. Informowanie funkcjonariusza o miejscu pełnienia służby oraz zadaniach z nią związanych, bezpośrednio przed podjęciem służby (pozwoli to również na ograniczenie zjawiska tzw. *sprzedawania służby*).

6. Stosowanie zasady „czterech oczu” w pracy funkcjonariuszy na stanowiskach szczególnie narażonych na występowanie zjawiska korupcji.

/Realizacja zadań nr 5 i 6 została określona w zarządzeniu Komendanta Głównego SG, w sprawie sposobu pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych, obowiązującym od 19 maja 2003r./

Zadania w trakcie realizacji

1. Pełna komputeryzacja baz danych i rejestrów prowadzonych przez SG zgodnie z ustawą oraz szerszy dostęp do nich podmiotów uprawnionych.

Tworzone nowe bazy danych są zgodne z wymogami użytkowników stosownie do klauzuli. Zakończył prace, powołany decyzją Komendanta Głównego Straży Granicznej, Zespół do Opracowania Rozwiązań Dotyczących Budowy Centralnej Bazy Danych Straży Granicznej. Opracowano dokument o nazwie „Podstawowe założenia projektu”. W dniu 8 grudnia 2003 r. Komendant Główny Straży Granicznej podpisał decyzję w sprawie ustalenia harmonogramu prac związanych z realizacją budowy Centralnej Bazy Danych Straży Granicznej oraz powołania Komitetu Sterującego i Zespołu Projektowego. W styczniu 2004 r. przygotowany został projekt Instrukcji bezpieczeństwa przemysłowego do umowy wykonywania usługi związanej z zaprojektowaniem nadzoru nad wykonywaniem oraz implementacją systemu informatycznego CBD SG.

2. Kształtowanie elitarności oraz dbanie o właściwy wizerunek służby.

Na podstawie zapisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do osób ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej, z późniejszymi zmianami, realizowany jest dwuetapowy system naboru do służby, z uwzględnieniem zapisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 1 lipca 2002 r. w sprawie warunków w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych oraz stażu służby, jakim powinien odpowiadać funkcjonariusz Straży Granicznej na określonym stanowisku służbowym.

Ponadto, w projekcie ustawy o zmianie ustawy o Straży Granicznej, ochronie granicy państwowej oraz niektórych innych ustaw zawarto zapis dotyczący dodania w art. 31 ustawy o Straży Granicznej ust. 2b w brzmieniu: „W stosunku do kandydata ubiegającego się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej na stanowisko wymagające szczególnych umiejętności lub predyspozycji, postępowanie kwalifikacyjne może być rozszerzone o czynności, mające na celu sprawdzenie przydatności kandydata do służby na takim stanowisku, w tym przeprowadzenie badania psychofizjologicznego”. Przyjęcie takiego zapisu przyczyni się do eliminacji na etapie naboru do SG, kandydatów podatnych na korupcję oraz mających związki z grupami lub osobami zajmującymi się działalnością przestępczą.

3. Rygorystyczne przestrzeganie trybu i procedur zamówień publicznych.

- ◆ Zwiększenie nadzoru nad realizacją procedur w ramach obowiązujących regulacji prawnych;
- ◆ Zwiększenie ilości i szczegółowości kontroli wszczynanych procedur i realizowanych zamówień publicznych w KGSG i oddziałach SG.

W grudniu 2002 r. weszły w życie „Wytyczne nr 113 KGSG w sprawie organizacji zamówień publicznych prowadzonych w KGSG”, zmienione wytycznymi nr 134 z dnia 8 grudnia 2003 r. W związku ze zmianą od 1 stycznia 2004 r. przepisów - Prawo zamówień publicznych - opracowano i przesłano do zaopiniowania projekt wytycznych, dostosowujących wewnętrzne przepisy SG do dyrektyw unijnych.

Zakończono i wdrożono prace nad „Centralnym Rejestrem Zamówień Publicznych” 2003 i 2004 r. Przeprowadzono 191 kontroli dotyczących przestrzegania trybu i procedur określonych w ustawie o zamówieniach publicznych lub ustawie o prawie zamówień, nie stwierdzając nieprawidłowości o charakterze korupcyjnym.

Edukacyjno – szkoleniowe

1. Opracowanie projektu kodeksu etyki funkcjonariusza oraz zorganizowanie szkolenia z tego zakresu.

W 2002 r. zostały przeprowadzone prace nad projektem Kodeksu Etyki funkcjonariusza Straży Granicznej, które zostały zakończone wydaniem w 2003 r. przez Komendanta Głównego Straży Granicznej, zarządzenia nr 11 w sprawie wprowadzenia Zasad etyki zawodowej funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Tematyka dotycząca zasad etyki zawodowej funkcjonariuszy Straży Granicznej została wprowadzona do systemu szkolenia w ośrodkach szkolenia SG, jak również jest wykorzystywana do bieżących szkoleń przeprowadzanych we wszystkich komórkach i jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej.

Zadania w trakcie realizacji

1. Działania zmierzające do opracowania programu szkoleń w dziedzinie kształtowania postaw antykorupcyjnych.

W oddziałach SG, komendanci granicznych jednostek organizacyjnych (g. j. o.), podczas odpraw służbowych i szkoleń omawiają tematykę związaną z zapobieganiem korupcji i postępowaniem funkcjonariuszy w przypadku wystąpienia incydentów z nią związanych. Przeprowadzane są rozmowy profilaktyczne z funkcjonariuszami, którzy są najbardziej narażeni na korupcję ze względu na rodzaj pełnionej służby. Tematyka antykorupcyjna omawiana jest także podczas szkolenia podstawowego funkcjonariuszy.

Przedstawiciel KGSG uczestniczył w szkoleniu nt. rodzajów zachowań korupcyjnych zorganizowanym przez Departament Organizacji Służby Celnej Ministerstwa Finansów.

W szkoleniach organizowanych w ramach projektu PHARE Twinning'2001 „Przeciwdziałanie korupcji” uczestniczyło 40 funkcjonariuszy SG. Kolejne szkolenie dla 20 wybranych uczestników wcześniejszych szkoleń odbyło się w Lubece (RFN).

2. Wykorzystanie etatowych psychologów do prowadzenia rozmów indywidualnych.

Etatowi psycholodzy uczestniczą w rozmowach kwalifikacyjnych podczas naboru do służby w Straży Granicznej. Rozmowy te ukierunkowane są na eliminowanie już na etapie naboru do służby osób najbardziej podatnych na naciski społeczne. Dodatkowo psycholodzy uczestniczą w pracach komisji egzaminacyjnej podczas II etapu postępowania kwalifikacyjnego. W oddziałach SG przeprowadzane są konsultacje psychologiczne z funkcjonariuszami służby kandydackiej nt. problemów występujących w służbie, sposobów ich niwelowania oraz zapobiegania występowaniu zjawiska korupcji. Psycholodzy zebrali od funkcjonariuszy informacje w postaci ankiet dotyczących stopnia narażenia funkcjonariuszy w służbie na sytuacje sprzyjające korupcji. Przeprowadzono dwudniowe warsztaty psychologiczne dla wytypowanych funkcjonariuszy z GPK SG, których celem było kształtowanie postaw niesprzyjających zachowaniom korupcyjnym i patologicznym.

Inne

1. Identyfikacja funkcjonariusza dokonującego sprawdzeń w ewidencji osób zastrzeżonych.

Rozbudowano Zintegrowany System Ewidencji o odpowiednie procedury rejestrów dokonywanych wyszukiwań w rejestrze zastrzeżeń. Od 1 stycznia 2003 r. program uruchomiono we wszystkich Granicznych Placówkach Kontrolnych SG.

2. Stworzenie systemu umożliwiającego identyfikację funkcjonariuszy dokonujących kontroli granicznej przewożonych towarów, wymienionych w art. 1, ust. 2, pkt 4 lit. c ustawy o SG – wykonano w terminie, aktualnie testowany jest program komputerowy ZSE II.

Określono zakres informacji niezbędny do stworzenia systemu umożliwiającego identyfikację funkcjonariuszy dokonujących kontroli granicznej przewożonych towarów, wymienionych w art. 1, ust. 2, pkt 4 lit. c ustawy o SG. Trwają prace nad modyfikacją Zintegrowanego Systemu Ewidencji (ZSE) w celu wprowadzania danych o przewozie w trzech kategoriach: alkohol, wyroby tytoniowe, inne towary.

Wdrożenie oprogramowania ZSE II (które rozpoczęto w styczniu 2004 r.) zbiega się w czasie z uruchomieniem terminali radiowych pozyskanych w wyniku przetargu Phare (SMOG – System Mobilnej Odprawy Granicznej). Systemy te, pozostając w ścisłej zależności, powiązane są poprzez centralne zasoby sprzętowe, programowe oraz bazy danych zlokalizowane w Komendzie Głównej SG. Chodzi tu m.in. o dystrybucję danych słownikowych, tworzenie centralnego rejestru użytkowników systemu, współpracę z archiwum odprawy, generowanie danych statystycznych itp.

Jednocześnie funkcjonujący w ramach ZSE II program odprawy granicznej rozbudowany został o opcję rejestracji i kontroli pojazdów drogowych (dotychczasowy system EPL), w którym dokonywanie kontroli pojazdów odbywa się na podstawie danych z policyjnej bazy OPIS. W module tym towary akcyzowe powiązane są z pojazdem przekraczającym granicę, co zostało uzgodnione w trakcie roboczych spotkań z przedstawicielami Zarządu Granicznego KG SG.

Trwają testy oprogramowania przeznaczonego do pracy w systemie stacjonarnym. Zakończenie etapu testowego i wdrożenie do eksploatacji na całej granicy ZSE II nastąpi na podstawie przygotowywanego przez Zarząd Graniczny KGSG zarządzenia Komendanta Głównego SG w sprawie sposobu i trybu gromadzenia i przetwarzania informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego. Regulacja ta będzie miała istotny wpływ na przeciwdziałanie zjawiskom korupcji.

Zadania w trakcie realizacji

1. Zintensyfikowanie rozpoznania pozasłużbowych kontaktów funkcjonariuszy, głównie ze środowiskiem przestępczym.

W celu zapobieżenia infiltracji funkcjonariuszy SG przez grupy przestępcze naczelnicy wydziałów zamiejscowych BSW SG współpracują z komendantami Oddziałów, Ośrodków Szkolenia oraz kierownikami jednostek organizacyjnych.

2. Zwiększenie ilości kontroli doraźnych w ramach nadzoru merytorycznego i służbowego.

Kontrole doraźne w ramach nadzoru merytorycznego i służbowego prowadzone są na podstawie doraźnych decyzji przełożonych. W kontrolach niejednokrotnie uczestniczą funkcjonariusze wydziałów zamiejscowych Biura Spraw Wewnętrznych SG (BSW SG). W przypadku stwierdzenia zachowań i nieprawidłowości mających znamiona korupcji informacje o nich niezwłocznie przekazywane są do właściwych miejscowo prokuratur lub do BSW SG.

W omawianym okresie przeprowadzono 58 620 kontroli w ramach nadzoru merytorycznego i służbowego.

3. Nasilenie powtórnych kontroli granicznych.

Powtórne kontrole graniczne realizowane są na bieżąco na podstawie doraźnych decyzji komendantów oddziałów SG we współdziałaniu ze służbami celnymi i Policją na drogach dojazdowych do przejść granicznych oraz w strefie nadgranicznej. W omawianym okresie przeprowadzono 35 423 powtórne kontrole. W ich wyniku w latach 2003 – 2004 nałożono 7 365 mandatów na kwotę 810 988 PLN, zatrzymano przemycane towary o szacunkowej wartości 10 920 504, 80 PLN.

4. Analiza sytuacji materialnej funkcjonariuszy i pracowników SG w zestawieniu z osiąganymi dochodami z tytułu służby i pracy – zrealizowano poprzez decyzję KGSG i zmianę regulaminu organizacyjnego BSW SG, analiza składanych oświadczeń majątkowych przeprowadzana jest na bieżąco.

W 2003 r. i 2004 r. przeprowadzono 5 953 analizy sytuacji materialnej funkcjonariuszy i pracowników SG w zestawieniu z osiąganymi dochodami z tytułu służby i pracy.

5. Zintensyfikowanie ujawniania podejmowania przez funkcjonariuszy dodatkowej pracy zarobkowej bez zgody przełożonego oraz dokonywanie wnikliwej analizy sytuacji pod kątem ewentualnej kolizji interesów przed wydaniem zgody na dodatkowe zatrudnienie funkcjonariusza SG.

Rozpatrzono 108 wniosków o wydanie zgody na dodatkowe zatrudnienie, z których 102 zaopiniowano pozytywnie. W omawianym okresie funkcjonariusze BSW SG ujawnili 25 przypadków podjęcia pracy zarobkowej przez funkcjonariuszy SG bez zgody przełożonych.

6. Wprowadzenie w przepisach wewnętrznych regulacji nakładających na funkcjonariuszy określone obowiązki (nie tylko uprawnienia) w zakresie kontroli granicznej – wykonano w terminie, aktualnie testowany jest program komputerowy ZSE II.

W zarządzeniu Komendanta Głównego SG, w sprawie sposobu pełnienia służby granicznej w czasie prowadzenia działań granicznych, które obowiązuje od 19 maja 2003 r. uregulowano m.in. kwestie związane z:

- ◆ zakresem czynności w związku z kontrolą graniczną;
- ◆ sposobem stwierdzania tożsamości;
- ◆ sposobem zachowania się w związku z potrzebą opuszczenia lub zmiany wyznaczonego miejsca prowadzenia kontroli granicznej;
- ◆ zakazem przyjmowania rzeczy od innych osób, za wyjątkiem stanowiących dowód rzeczowy lub podlegających zatrzymaniu;
- ◆ stosowaniem uproszczonych form kontroli granicznej;
- ◆ co najmniej dwuosobowym składem patroli;
- ◆ niezwłocznym meldowaniem przez dowódcę patrolu kierownikowi zmiany lub kierownikowi zespołu służby granicznej o rozpoczęciu zadania, spostrzeżeniach, zakończeniu oraz przystąpieniu do wykonywania zadania następnego;
- ◆ szczegółową kontrolą pojazdów służących do przewozu osób przez co najmniej dwóch funkcjonariuszy.

7. Zintensyfikowanie czynności operacyjno - rozpoznawczych w GPK i strażnicach.

Efektem zintensyfikowanych czynności było m.in. ujawnienie faktu przyjmowania korzyści materialnych przez funkcjonariuszy SG. Funkcjonariuszom przedstawiono zarzuty korupcyjne, wszczęte zostały postępowania dyscyplinarne.

8. Kontrola legalności pobytu cudzoziemców przy zachowaniu tajemnicy o czasie i miejscu.

Legalność pobytu cudzoziemców w RP realizowano głównie w ramach akcji „Pobyt”. W działaniach z funkcjonariuszami SG uczestniczyli m.in.: funkcjonariusze Policji, Urzędu Pracy, Urzędu Celnego, Urzędu Kontroli Skarbowej, Straży Miejskiej, Służby Ochrony Kolei.

W omawianym okresie wylegitymowano 160 545 osób. Zatrzymano w celu wydalenia 7 651 osób, z tego wydalono 2 624 osoby, zobowiązano do opuszczenia terytorium RP 2 737 osoby, umieszczono w areszcie w celu wydalenia 779 osób.

9. Uaktywnienie współpracy między pionem operacyjno – śledczym, granicznym i BSW SG w zakresie wymiany informacji o zagrożeniach korupcją.

Na bieżąco prowadzona jest współpraca i wymiana informacji między BSW SG a pionami granicznym i operacyjno – śledczym. Funkcjonariusze BSW SG podejmują wstępne czynności wyjaśniające lub operacyjno – rozpoznawcze w celu ewentualnego potwierdzenia informacji oraz zebrania materiału dowodowego.

Opracowano wytyczne dla komendantów oddziałów SG w sprawie zadań zmierzających do eliminowania zjawiska korupcji wśród funkcjonariuszy SG. W 2003 i 2004 r. przeprowadzono 59 wspólnych kontroli pełnienia służby.

10. Rozszerzenie źródeł napływu informacji (np. telefon zaufania, procedury skargowe, internet, media, przewodniki) o nieprawidłowościach występujących podczas odprawy granicznej. Gromadzenie i analizowanie informacji.

Informacje o telefonach interwencyjnych oraz telefonach zaufania oddziałów i granicznych jednostek organizacyjnych, możliwość składania skarg i wniosków, zgłaszanie spraw związanych z korupcją funkcjonariuszy, zostały podane w prasie regionalnej i lokalnej a także w telewizji kablowej. Na samochodach służbowych SG umieszczane są numery telefonów zaufania. Informacje o numerach telefonów kontaktowych do komendantów oddziałów i granicznych jednostek organizacyjnych oraz o możliwości osobistego składania skarg i wniosków wyeksponowane są w widocznych miejscach w granicznych jednostkach organizacyjnych, często w wersji wielojęzycznej. Dane te zawarte są również na stronach internetowych oddziałów. W GPK SG Warszawa - Okęcie wszystkie kabiny wyposażone są w dwujęzyczne informacje o możliwości składania skarg i wniosków oraz uwag dotyczących niewłaściwego potraktowania przez funkcjonariuszy SG podczas kontroli bezpieczeństwa i paszportowej.

Informacje uzyskane na podstawie ankiety przeprowadzonej w oddziałach SG wskazują, że wizerunek SG w społeczeństwie jest pozytywny. Opinię tą potwierdzają badania przeprowadzone przez Fundację im. S. Batorego na odcinku działania Nadbużańskiego OSG.

11. Udostępnienie obywatelom wiedzy na temat zasad przeprowadzania odpraw w ruchu granicznym, uprawnień funkcjonariuszy oraz praw przysługujących podróżnym.

Opracowano projekt broszury informacyjnej dla podróżnych przekraczających granicę państwową „Moje prawa na granicy” i po wewnętrznych konsultacjach przesłano do Departamentu Służby Celnej Ministerstwa Finansów. Po skonsultowaniu projektu broszury z Departamentem Służby Celnej Ministerstwa Finansów zakończono jej redagowanie. W związku z wejściem w życie z dniem 13 czerwca 2003 r. ustawy o cudzoziemcach oraz przepisów wykonawczych związanych z jej realizacją, w październiku przygotowano aktualną wersję broszury, uwzględniającą zmiany wynikające z wymienionych przepisów.

W grudniu ub. r. opracowano nową skróconą wersję informacji dla podróżnych, zawierającą najbardziej istotne wiadomości dla obywateli RP i cudzoziemców, którzy przekraczają lub zamierzają przekroczyć granicę państwową. Informację uzupełniono o obowiązujące od 1 maja 2004 r. zasady przekraczania granicy państwowej oraz inne istotne przepisy dotyczące obywateli Unii Europejskiej i obywateli państw trzecich. Broszura zostanie przetłumaczona na inne języki oraz przekazana do dystrybucji przez oddziały SG. Tekst zostanie zamieszczony na stronie internetowej KGSG.

12. Nagłaśnianie udokumentowanych procesowo (prawomocny wyrok sądu) przypadków korupcji oraz naruszeń dyscypliny zakończonych decyzjami personalnymi - okresowo wydawane informacje o przypadkach korupcji w SG, poważnych naruszeniach dyscypliny i ich konsekwencjach oraz zapoznawanie z nimi wszystkich funkcjonariuszy. Wykorzystywanie tych informacji w programach szkolenia.

W 2003 i 2004 r. nagłośniono 113 przypadków skorumpowania funkcjonariuszy w ramach prowadzonych odpraw służbowych i szkoleń.

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego

ZADANIA:

Legislacyjne

Problematyka przeciwdziałania korupcji była przedmiotem zainteresowania cywilnych służb specjalnych już od momentu ich utworzenia w 1990 r. Jednak dopiero w ustawie z 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu zdefiniowano wśród zadań Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw korupcyjnych osób pełniących funkcje publiczne (art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o ABW i AW).

- ◆ ABW aktywnie włączyła się w prace Zespołu Antykorupcyjnego przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji, efektem prac którego było opracowanie Strategii Antykorupcyjnej. W pracach zespołu przedstawiciele ABW sygnalizowali konieczność nowelizacji prawa, a zwłaszcza przepisów materialno – karnych oraz proceduralnych, celem poszerzenia instrumentarium niezbędnego do podniesienia efektywności przeciwdziałania korupcji, zarówno na etapie rozpoznawania zjawiska, jak i w procesie dowodowym po wszczęciu postępowania przygotowawczego.

Inne

W Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego utworzono Departament Przeciwdziałania Korupcji, Teryoryzmowi i Przestępczości Zorganizowanej. Wymieniona jednostka organizacyjna jest wyspecjalizowaną operacyjną strukturą realizującą zadania w zakresie rozpoznawania zagrożeń o charakterze korupcyjnym.

- ◆ W okresie od września 2002 r. do kwietnia 2004 r. pion postępowań karnych ABW prowadził ogółem 70 postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa o charakterze korupcyjnym (w tym 51 postępowań wszczętych po 1 września 2002 r.). W sprawach tych 139 osobom przedstawiono zarzuty o popełnienie przestępstwa o charakterze korupcyjnym. Wobec 84 podejrzanych zastosowano środek zapobiegawczy w postaci aresztu tymczasowego. Do kwietnia br. zakończono łącznie 40 postępowań, a 30 pozostaje nadal w prowadzeniu. W sprawach zakończonych zarzuty przedstawiono 95 podejrzanych, spośród których 61 osób było tymczasowo aresztowanych. Spośród wymienionych 40 postępowań karnych, aktem oskarżenia zakończono 25 śledztw, 4 postępowania zawieszono, 8 umorzono, zaś 3 przekazano do dalszego prowadzenia innym organom.

W prowadzonych przez ABW sprawach o charakterze korupcyjnym liczba osób podejrzanych w danych sektorach zatrudnienia przedstawia się następująco:

- ◆ ministrowie i doradcy – 2;
- ◆ pracownicy ministerstw – 2;
- ◆ osoby publiczne – 12;
- ◆ sędziowie i prokuratorzy – 1;
- ◆ administracja samorządowa – 3;
- ◆ funkcjonariusze Policji – 1;
- ◆ funkcjonariusze Straży Granicznej – 1;
- ◆ pracownicy urzędów i izb skarbowych – 10;
- ◆ pracownicy agencji i urzędów celnych – 67;

- ◆ pracownicy banków – 3;
- ◆ właściciele i przedstawiciele firm i podmiotów prawa handlowego – 33;
- ◆ inne osoby – 4.

Z powyższych danych wynika, iż nadal najbardziej narażoną na korupcję grupą są pracownicy agencji i urzędów celnych, następnie pracownicy urzędów i izb skarbowych oraz przedstawiciele firm i podmiotów prawa handlowego, a także osoby publiczne.

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Infrastruktury

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Ustawa - prawo budowlane.

Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz o zmianie niektórych ustaw (*Dz. U. Nr 80, poz. 718*) dokonano nowelizacji ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (*Dz. U. z 2003 r., Nr 207, poz. 2016 z późn. zm.*). Zmiany weszły w życie z dniem 11 lipca 2003 r., a częściowo 1 stycznia 2004 r. i dotyczą m.in.:

- ◆ wyeliminowania możliwości wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę z datą wsteczną oraz egzekwowania terminowości i kolejności rozpatrywania wniosków o pozwolenie na budowę (utworzenie rejestrów wniosków i decyzji o pozwoleniu na budowę);
- ◆ wprowadzenia kontroli na etapie zakończenia budowy obiektów realizowanych na podstawie decyzji o pozwoleniu na budowę;
- ◆ dokumentowania prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

I. Rejestry wniosków i decyzji o pozwoleniu na budowę.

W celu wyeliminowania możliwości wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę z datą wsteczną oraz egzekwowania terminowości i kolejności rozpatrywania wniosków o pozwolenie na budowę, wprowadzono obowiązek prowadzenia - przez organy administracji architektoniczno - budowlanej I instancji - rejestrów wniosków i decyzji o pozwoleniu na budowę, których wzory określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie wzorów rejestrów: wniosków o pozwolenie na budowę oraz decyzji o pozwoleniu na budowę (*Dz. U. Nr 120, poz. 1129 oraz Nr 168, poz. 1641*), wydane na podstawie art. 82b ust. 4 ustawy - Prawo budowlane.

Na mocy powyższych regulacji, w każdym organie wydającym decyzje o pozwoleniu na budowę w I instancji prowadzony jest jednolity rejestr wniosków o wydanie decyzji oraz rejestr tych decyzji.

Kontrola rejestru pozwala na ustalenie, czy doszło do przekroczenia terminu wydania decyzji. W przypadku gdy właściwy organ nie wyda decyzji w sprawie pozwolenia na budowę w terminie 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku o wydanie takiej decyzji, organ wyższego stopnia wymierza temu organowi karę w wysokości 500 zł za każdy dzień zwłoki. Kara ta stanowi dochód Skarbu Państwa (art. 35 ust. 6 ustawy - Prawo budowlane).

Omówione przepisy stanowią mechanizm dyscyplinujący organy administracji architektoniczno - budowlanej, właściwe w sprawach wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę i powinny wpłynąć w sposób znaczący na terminowość rozpatrywania wniosków o pozwolenie na budowę, a przez to na poprawę pracy organów administracji publicznej.

Należy zaznaczyć, że ww. przepisy zostały obecnie doprecyzowane ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 93, poz. 888), która weszła w życie w dniu 31 maja br.

II. Obowiązkowe kontrole.

Należy wskazać, że obowiązkowe kontrole prowadzone będą wyłącznie przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane. Przy tym, przepisy ściśle określają nie tylko grupę obiektów, które podlegają obowiązkowej kontroli, termin jej przeprowadzenia, ale zawierają również ściśle określenie zakresu kontroli, nie pozostawiając tej kwestii uznaniu urzędnika. Z kontroli sporządzany jest szczegółowy protokół, którego wzór określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie wzoru protokołu obowiązkowej kontroli (Dz. U. Nr 132, poz. 1231). Należy zaznaczyć, że ww. przepisy zostały obecnie zmienione ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 93, poz. 888), która wejdzie w życie w dniu 31 maja br.

III. Dokumentowanie prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

Wprowadzenie oświadczenia o posiadanym prawie do dysponowania (rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. Dz. U. Nr 120, poz. 1127) ma na celu przyspieszenie postępowania w zakresie uzyskiwania decyzji administracyjnych.

Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy - Prawo budowlane (Dz. U. Nr 93, poz. 888), dokonano nowelizacji ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r., Nr 207, poz. 2016 z późn. zm.). Zmiany dotyczą m. in.:

- przeniesienia problematyki dotyczącej wyrobów budowlanych do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. Nr 92, poz. 881);
- doprecyzowania procedury związanej z nakładaniem kary na organ administracji architektoniczno-budowlanej;
- doprecyzowania regulacji dotyczących odstąpienia od zatwierdzonego projektu budowlanego.

Regulacja powinna ograniczyć uznaniowość organów nadzoru budowlanego w ocenie odstępstw, a także stać się znaczącą wskazówką dla inwestorów, pozwalającą na wyeliminowanie nieświadomego popełnienia przez inwestora istotnego odstępstwa.

2. Ustawa o wyrobach budowlanych.

Propozycja usprawnienia, wzmocnienia i zintensyfikowania nadzoru budowlanego pod kątem dokładnej kontroli wyrobów budowlanych dopuszczonych do obrotu w świetle parametrów technicznych określonych normą, została zrealizowana przez przyjęcie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. Nr 92, poz. 881), która weszła w życie z dniem 1 maja 2004 r.

Obecnie materia dotycząca zarówno wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych, procedur kontroli obrotu wyrobami budowlanymi i konsekwencji z tego tytułu, jak i zasady działania organów administracji publicznej, która została kompleksowo uregulowana w ww. ustawie, ma na celu zapobieżenie działaniom korupcyjnym i likwidację „szarej strefy” w tym zakresie.

3. Ustawa o gospodarce nieruchomościami.

Założenia przyjęte na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 17 września 2002 r. w Programie zwalczania korupcji zobowiązywały Ministra Infrastruktury wspólnie z Ministrem Skarbu Państwa do opracowania nowelizacji ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami pod kątem modyfikacji schematu ustanawiania darowizn na rzecz fundacji (art. 59 ustawy). W związku z powyższym, przy pracach legislacyjnych nad nowelizacją ustawy ujęto wskazówki zawarte w tym dokumencie mające na celu wzmocnienie kontroli nad organami, które rozporządzają mieniem Skarbu Państwa. Projekt rządowy ustawy o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz o zmianie niektórych innych ustaw został przyjęty w lutym 2003 r.; nowela tej ustawy została uchwalona przez Sejm w dniu 28 listopada 2003 r. Rozwiązania zaproponowane w przepisie art. 59 znowelizowanej ustawy z pewnością przyczynią się do zmniejszenia ryzyka powstawania sytuacji korupcyjnych w omawianym zakresie.

4. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

27 marca 2003 r. została przyjęta ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717), która weszła w życie 11 lipca 2003 r. i uregulowała wydawanie decyzji.

5. Ustawa - prawo geodezyjne i kartograficzne.

21 kwietnia 2004 r. projekt nowelizacji ustawy - Prawo geodezyjne i kartograficzne został przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów. W zakresie realizacji Programu zwalczania korupcji, w tym eliminowania zjawisk nagannych i korupcyjnych występujących w obszarze prawa geodezyjnego, przyjęty projekt uwzględnia następujące aspekty:

- ◆ wprowadza zasadę osobistej odpowiedzialności za realizowane zadania Służby Geodezyjnej i Kartograficznej, poprzez umożliwienie wnioskowania przez organy prowadzące kontrolę i nadzór o odwołanie konkretnych osób z zajmowanych stanowisk oraz stosowania kar dyscyplinarnych wobec osób naruszających obowiązujące przepisy przy wykonywaniu samodzielnych funkcji w dziedzinie geodezji i kartografii, zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych w administracji publicznej,
- ◆ przepisy projektu jednoznacznie określają formułę organizacyjną ośrodków dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej. Zmieniony art. 40 ust. 6 ustawy definiuje wojewódzkie i powiatowe ośrodki dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej jako wyodrębnione komórki organizacyjne wchodzące w skład urzędów marszałkowskich i starostw powiatowych. Ośrodki te nie mogą wchodzić w skład innych samorządowych jednostek organizacyjnych, tj. np. gospodarstw pomocniczych przy jednostkach budżetowych,
- ◆ z uwagi na trwające obecnie prace nad nowelizacją ustawy o pracownikach samorządowych Zespół Ekspertki Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego przyjął w stanowisku końcowym odłożenie dyskusji nad zasadnością ewentualnego usunięcia art. 11b z projektu nowelizacji ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne:

„Art.11b. 1. Pracownicy urzędów i innych jednostek organizacyjnych, wykonujący zadania organów Służby Geodezyjnej i Kartograficznej, nie mogą prowadzić działalności gospodarczej polegającej na wykonywaniu prac geodezyjnych, kartograficznych i taksacyjnych, a także wykonywać na jakiegokolwiek podstawie tych prac na rzecz osób fizycznych, prawnych i innych jednostek organizacyjnych

nie posiadających osobowości prawnej. Działalności takiej nie mogą wykonywać również pracownicy urzędów gmin, wykonujący czynności administracyjne, związane z podziałami nieruchomości oraz scaleniami i podziałami nieruchomości.

2. Przepisu ust.1 nie stosuje się do czynności biegłych sądowych”.

Zgodnie ze stanowiskiem strony samorządowej, tematyka objęta tą regulacją dotyczy także zawodów urbanistów, architektów, inżynierów budownictwa i innych specjalistów zatrudnianych w administracji, którzy mogą prowadzić działalność gospodarczą konkurencyjną wobec przedsiębiorców uzależnionych od decyzji administracyjnych w danej specjalności. Stąd propozycja Zespołu Ekspertkiego KWRziST, aby te zagadnienia ująć kompleksowo w opracowywanej nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych.

6. Ustawa o kierujących pojazdami.

W ramach Programu zwalczania korupcji - Strategia Antykorupcyjna, na Ministra Infrastruktury zostało nałożone zadanie polegające na opracowaniu nowego systemu szkolenia i egzaminowania kandydatów na kierowców. Jest ono realizowane przez Sekretariat Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. W tym zakresie został opracowany projekt ustawy o kierujących pojazdami, który obecnie jest przedmiotem prac wewnątrzresortowych. Opóźnienie w przyjętym harmonogramie prac wynikało m.in. z konieczności dostosowania w/w projektu do zapisów znajdujących się w ustawie o zmianie ustawy - Prawo działalności gospodarczej oraz niektórych innych ustaw z dnia 14 listopada 2003 r. (Dz.U.03.217.2125).

Projekt ustawy o kierujących pojazdami powstał jako jeden z elementów działań na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz jako odpowiedź na ujawnianie nieprawidłowości związanych z procesem szkolenia i egzaminowania kandydatów na kierowców. Głównym celem ustawy jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprzez podniesienie kwalifikacji kierowców oraz minimalizacja negatywnych zjawisk (w tym korupcyjnych) związanych z procesem uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami.

W niedługim czasie planowane jest przedłożenie projektu w/w ustawy pod obrady Komitetu Rady Ministrów.

Inne

W Ministerstwie Infrastruktury utworzono komórki organizacyjne, których działania związane są z zapobieganiem korupcji.

Zarządzeniem nr 5 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2002 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Infrastruktury (M. P. Nr 3, poz. 59) powołano Biuro Audytu Wewnętrzne, jak również Departament Kontroli.

Regulamin organizacyjny MI wprowadzony w życie zarządzeniem nr 6 Ministra Infrastruktury z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Ministerstwu Infrastruktury określa zadania tych komórek organizacyjnych. Jednocześnie w Biurze Administracyjno-Budżetowym powołano stanowisko do spraw zamówień publicznych.

OBSZAR: ochrona zdrowia

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Zdrowia

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Projekt nowelizacji ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, ze zm.).

Projekt ma na celu:

- ◆ zakaz prowadzenia przez zakłady opieki zdrowotnej i inne podmioty na terenie zakładu, działalności, która nie służy realizacji celów ustawowych oraz nie służy zaspakajaniu podstawowych potrzeb pacjenta i realizacji jego praw (uporządkowanie zasad świadczenia usług pogrzebowych);
- ◆ weryfikacje uprawnień Ministra Zdrowia i wojewodów w zakresie kontroli zakładów opieki zdrowotnej pod względem prawidłowości gospodarowania mieniem, środkami publicznymi oraz oceny realizacji zadań statutowych;
- ◆ wprowadzenie nadzoru nad przekształceniami zakładów opieki zdrowotnej.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 7 czerwca 2004 r. wniósł o zbadanie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej ustawy z dnia 14 maja 2004 r. o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Prezydent RP zarzuca ustawie niezgodność art. 1 pkt 1, w części obejmującej dodany ust. 5, w zakresie, w którym wyłącza on udzielanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i stomatologii z zakazu prowadzenia na terenie publicznych zakładów opieki zdrowotnej działalności polegającej na udzielaniu takich samych świadczeń zdrowotnych, które są udzielane przez ten zakład – z art. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia określające uprawnienia konsultantów krajowych i wojewódzkich.

Rozporządzenie poszerzyło uprawnienia w procesie doskonalenia zawodowego lekarzy, lekarzy stomatologów, pielęgniarek i położnych oraz osób wykonujących inne zawody medyczne o opiniowanie i doradztwo w tym zakresie oraz prawo do udziału w komisjach i zespołach, których zadaniem jest realizacja polityki zdrowotnej państwa, w szczególności w odniesieniu do jakości doskonalenia kadr medycznych. Niniejsze rozszerzenie uprawnień przyczynia się do kształtowania właściwych postaw antykorupcyjnych u osób wykonujących zawód medyczny - rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 października 2002 roku w sprawie konsultantów krajowych i wojewódzkich (Dz. U. Nr 188, poz. 1582).

3. Projekt ustawy o rejestracji usług medycznych, w którym określono podstawy prawne funkcjonowania systemu Rejestr Usług Medycznych.

Najważniejsze cechy systemu to:

- ◆ identyfikacja pacjenta;
- ◆ uwierzytelnienie transakcji medycznej przez pacjenta;
- ◆ identyfikacja transakcji medycznych;
- ◆ powiązanie różnych rodzajów danych o jednej transakcji medycznej;
- ◆ identyfikacja i powiązanie świadczeniodawców zlecających i realizujących daną usługę;
- ◆ aktualność i weryfikacja danych identyfikacyjnych;
- ◆ niezależność od płatnika;
- ◆ poprawność i sprawność zarządzania danymi,
- ◆ rozpoznawanie fałszywych transakcji;
- ◆ dostępność gromadzonych danych;
- ◆ minimalizacja i rozłożenie obciążeń związanych z obsługą systemu.

Wdrożenie RUM przyczyniłoby się do wzmocnienia nadzoru nad wykorzystaniem środków publicznych przeznaczonych na ochronę zdrowia, zminimalizowałoby ryzyko wystąpienia zjawisk patologicznych w kontekście podejmowanych działań antykorupcyjnych.

Edukacyjno – szkoleniowe

W 2002 roku do Rektorów Uczelni Medycznych zostało skierowane zalecenie, aby na poszczególnych kierunkach studiów medycznych, odpowiednie treści programowe związane z nauczaniem etyki zostały ukierunkowane na kształtowanie postaw i zachowań antykorupcyjnych.

Minister Zdrowia w przedmiotowej sprawie wystąpił do Ministra Edukacji Narodowej i Sportu; ponadto wystąpiono do Prezesów samorządów zawodów medycznych z wnioskiem o przekazanie propozycji dot. treści programowych dla przedmiotu etyka.

W opracowanych podstawach programowych kształcenia w 16 zawodach, dla których ministrem właściwym jest Minister Zdrowia, zostały uwzględnione treści kształtujące postawy antykorupcyjne; wymienione dokumenty stanowią załączniki do projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach medycznych – prace trwają.

Inne

- ◆ Przygotowano raport pt.: „Dostępność świadczeń zdrowotnych w opinii Polaków” - kwestionariusz ankiety uwzględniał także pytania dotyczące zjawiska korupcji i list oczekujących na świadczenia zdrowotne - realizator: Zakład Analiz Socjologicznych Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia;
- ◆ Nawiązano współpracę z Grupą Roboczą do spraw etyki w służbie zdrowia działającą przy Programie Przeciw Korupcji w Fundacji im. S. Batorego;
- ◆ Przyjęto propozycję włączenia Ministerstwa Zdrowia do współorganizowania w październiku br. Europejskiej Konferencji nt. Zwalczania Oszustw i Korupcji w Ochronie Zdrowia - inicjatorem całego przedsięwzięcia jest brytyjska instytucja

publiczna ds. zapobiegania oszustwom i korupcji (NHS Counter Fraud and Security Management Service);

- ◆ Zaproponowano włączenie tematu „Budowa systemu zarządzania listami oczekujących na świadczenia zdrowotne w Polsce do projektu „Wzmocnienie procesu wdrażania Strategii antykorupcyjnej” - „Transition Facility”.

OBSZAR: finanse publiczne

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Finansów

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Projekt ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych został przekazany przez Prezesa Rady Ministrów do Sejmu w dniu 1 września 2003 r.

2. Oświadczenia majątkowe.

Ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o utworzeniu Wojewódzkich Kolegiów Skarbowych oraz o zmianie niektórych ustaw regulujących zadania i kompetencje organów oraz organizację jednostek organizacyjnych podległych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych (*Dz. U. Nr 137, poz. 1302*) – doprecyzowano krąg osób zobowiązanych do składania oświadczeń majątkowych oraz usunięto wątpliwości dotyczące zakresu podmiotowego kontroli oświadczeń o stanie majątkowym. Wprowadzono obowiązek składania kserokopii zeznań o wysokości dochodów w roku podatkowym i jego korekt. Ustalona została również procedura składania oświadczeń majątkowych, uprawniono także do analizy danych, zawartych w oświadczeniach, komórkę podległą Ministrowi Finansów.

3. Prowadzenie działalności gospodarczej – koncesje i zezwolenia.

Projekt ustawy o swobodzie działalności gospodarczej został przekazany do Sejmu z końcem 2003 r.

4. Powołanie Zespołu Antykorupcyjnego.

Minister Finansów Decyzją Nr 1/PR/2003 z dnia 5 listopada 2003 r. powołał w Ministerstwie Finansów Zespół Antykorupcyjny do Spraw Przeciwdziałania Zjawisku Korupcji.

5. Zmiany legislacyjne dot. funkcjonariuszy celnych.

Ustawą z dnia 23 kwietnia 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks celny oraz o zmianie ustawy o Służbie Celnej (*Dz. U. Nr 120 poz. 1122*), a także ustawą o utworzeniu Wojewódzkich Kolegiów Skarbowych oraz zmianie niektórych ustaw regulujących zadania i kompetencje organów oraz organizację jednostek organizacyjnych (*Dz. U. Nr 137, poz. 1302*), wprowadzono szereg istotnych zmian zmierzających do zaostrzenia już istniejących lub wprowadzenia nowych narzędzi na rzecz walki z korupcją.

6. Zmiany organizacyjne dot. funkcjonariuszy celnych.

Podstawowe mechanizmy o charakterze organizacyjnym, zostały zawarte w „Strategii działania polskiej administracji celnej 2004”. Do najistotniejszych rozwiązań organizacyjnych należy zaliczyć:

- ◆ wdrożenie w urzędach i izbach celnych Decyzji Nr 17 Szefa Służby Celnej z dnia 27 sierpnia 2002 r. w sprawie wdrożenia jednolitych procedur ograniczających możliwości zachowań korupcyjnych w Służbie Celnej;
- ◆ wdrożenie z dniem 20 grudnia Decyzji nr 36 Szefa Służby Celnej z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie szczególnego nadzoru służbowego określającą zasady i tryb postępowania funkcjonariuszy celnych przy przyjmowaniu zgłoszeń celnych o objęcie procedurą celną towarów o dużej wartości, w tym towarów akcyzowych oraz zwolnionych od cła i podatków;
- ◆ wprowadzenie z dniem 20 grudnia Decyzji nr 37 Szefa Służby Celnej z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli sprawowanej w ramach nadzoru służbowego przez osoby zajmujące kierownicze stanowiska w izbach i urzędach celnych;
- ◆ wdrożenie z dniem 20 grudnia Decyzji nr 38 Szefa Służby Celnej z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie objęcia tekstyliów, odzieży, obuwia oraz innych towarów szczególnym nadzorem w ramach wykonywania czynności kontroli celnej;
- ◆ uruchomienie w administracji celnej struktury monitorującej naruszenie kodeksu etyki funkcjonariusza celnego poprzez wdrożenie od 14 września 2002 r. decyzji Nr 18 Szefa Służby Celnej w sprawie przekazywania meldunków służbowych.

Edukacyjno - szkoleniowe

1. Opracowanie i wydanie kodeksu etyki funkcjonariusza celnego Służby Celnej oraz „Programu działań w zakresie etyki zawodowej w Służbie Celnej na lata 2003-2004”.

Ponadto:

- ◆ w latach 2002-2003 w Służbie Celnej wykorzystane były w ramach posiadanych kompetencji wszelkie możliwe środki na rzecz walki z korupcją. Jednocześnie tworzone były mechanizmy skutecznie uniemożliwiające ten proceder. Środki, jakie w tym celu stosowano, miały charakter legislacyjny, organizacyjny i psychologiczny;
- ◆ w odniesieniu do Służby Celnej środki o charakterze legislacyjnym wiązały się z możliwością wykorzystania regulacji ustawy o Służbie Celnej dla ograniczenia potencjalnych możliwości popełniania przestępstw, w szczególności możliwości szybkiego i skutecznego karania dyscyplinarnego funkcjonariuszy celnych za naruszenie obowiązków służbowych;
- ◆ zgodnie z zapisami Strategii wdrażane są odpowiednie zasady organizacji pracy i procedury minimalizujące możliwości nadużyć ze strony funkcjonariuszy celnych. Wśród najważniejszych działań należy wymienić: automatyzację i informatyzację czynności związanych z kontrolą celną, rotację funkcjonariuszy celnych, losowy dobór osób do konkretnej kontroli celnej, podział czynności kontrolnych pomiędzy kilku funkcjonariuszy celnych. W nowych placówkach, w szczególności w miejscach odpraw celnych, wprowadzony został monitoring poprzez system kamer telewizyjnych.

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Obrony Narodowej

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Ustawa z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 179, poz. 175).

Minister Obrony Narodowej, obok Ministrów: Finansów, Sprawiedliwości oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji, zobowiązany został do przedstawienia propozycji zmian ustawowych, wprowadzających mechanizmy antykorupcyjne w stosunku do podległej mu kadry wojskowej. W wykonaniu powyższej dyspozycji, stosowne rozwiązania w tym zakresie zostały ujęte w przygotowanym przez Ministerstwo Obrony Narodowej projekcie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. W konsekwencji, w dniu 11 września 2003 r. Sejm uchwalił ustawę o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (*Dz. U. Nr 179, poz. 1750*). Jej art. 56 stanowi, iż żołnierzowi zawodowemu nie wolno podejmować pracy zarobkowej, chyba że uzyska on zgodę swojego dowódcy na wykonywanie takiej pracy (poza swoją jednostką wojskową), pod warunkiem, że nie koliduje to z wykonywaniem zadań służbowych oraz wpływa na podwyższenie jego kwalifikacji, a także nie narusza prestiżu żołnierza zawodowego.

Z kolei art. 57 wspomnianej ustawy zawiera bezwzględny zakaz wchodzenia żołnierzy zawodowych w skład organów spółek, fundacji i innych przedsiębiorstw.

Jednocześnie należy podkreślić, że art. 58 wspomnianej ustawy zawiera wymóg złożenia oświadczenia o stanie majątkowym przez żołnierza zawodowego zajmującego stanowisko służbowe dowódcy jednostki wojskowej, jego zastępcy lub głównego księgowego.

2. Projekt ustawy o działalności lobbingowej.

W pracach legislacyjnych nad projektem ustawy o działalności lobbingowej, Ministerstwo Obrony Narodowej postulowało nałożenie na żołnierzy zawodowych obowiązku uzyskiwania - w określonych sytuacjach - zgody przełożonych na uczestnictwo w spotkaniach z podmiotami wykonującymi działalność lobbingową. Ostatecznie postulat ten został uwzględniony w projekcie przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 11 marca 2003 r. poprzez dodanie przepisu art. 2 ust. 2, w myśl którego „ilekroć w ustawie jest mowa o pracownikach urzędów obsługujących organy władzy publicznej, rozumie się przez to także (...) żołnierzy zawodowych (...)”. W praktyce oznacza to, że postanowienia projektowanej ustawy będą obowiązywać również w stosunku do żołnierzy zawodowych.

Inne

Niezależnie od zaprezentowanych działań, w Ministerstwie Obrony Narodowej podjęto szereg innych przedsięwzięć o charakterze antykorupcyjnym w sferze zamówień publicznych. W szczególności działania te polegają na:

- ◆ wprowadzeniu wytycznych do udzielania zamówień publicznych oraz prowadzenia postępowań, których przedmiotem jest uzbrojenie, zawierających regulamin i zasady udzielania zamówień, sformalizowane procedury postępowania oraz obowiązki członków komisji i osób związanych z ich udzielaniem. Zgodnie z tymi wytycznymi każda procedura postępowania jest kontrolowana pod względem zgodności z prawem;
- ◆ opracowaniu „Kodeksu Powinności Pracownika Departamentu Zaopatrywania Sił Zbrojnych”, obejmującego szereg zaleceń i nakazów nie ujętych w innych przepisach, takich jak np. zakaz spotykania się pracowników z przedstawicielami oferentów (za wyjątkiem szefów właściwych wydziałów w oficjalnej sali negocjacji), uczestnictwa w prezentacjach, przyjmowania prezentów itp.;
- ◆ wyznaczaniu na przewodniczących komisji przetargowych osób merytorycznie przygotowanych, o największym doświadczeniu oraz szczególnej rzetelności w prowadzeniu postępowań. Niezależnie od tego okresowo (raz w miesiącu) oraz doraźnie prowadzone są odprawy szkoleniowe przewodniczących komisji, mające na celu wyjaśnienie powstających problemów oraz doskonalenie zawodowe;
- ◆ powołaniu zespołu odpowiedzialnego za kontrolę zgodności postępowań o udzielenie zamówienia z obowiązującymi przepisami. Kontrole są prowadzone przez osoby niezaangażowane w prace związane z udzielaniem oraz późniejszym nadzorem nad realizacją zamówienia;
- ◆ opracowaniu „Regulaminu udzielania w resorcie obrony narodowej zamówień objętych tajemnicą państwową zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych lub interesem bezpieczeństwa państwa”;
- ◆ opracowaniu i realizacji „Planu zasadniczych przedsięwzięć Departamentu Budżetowego MON na 2004 rok”. W dokumencie tym założono prowadzenie przez wspomniany Departament kontroli m.in. w następujących obszarach:
 - wykorzystania środków budżetowych na dotacje dla jednostek nie zaliczonych do sektora publicznego;
 - realizacji postanowień art. 28 i 28 a ustawy o finansach publicznych;
 - prawidłowości likwidacji niedoborów i strat w majątku wojska.

Ponadto, mając na uwadze względy profilaktyczne, podczas spotkań z kadrą dowódczą podnoszono konieczność działań uświadamiających i ostrzegawczych w tym zakresie w odniesieniu do żołnierzy i pracowników cywilnych wojska. Dowódcy otrzymali polecenie przeprowadzenia analizy każdego postępowania w sprawie udzielenia zamówienia publicznego.

PODMIOT REALIZUJĄCY: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ZADANIA:

Legislacyjne

1. W zakresie określenia ogólnych zasad działalności państwowych funduszy celowych w kierunku usprawnienia zarządzania i nadzoru nad środkami tych funduszy.

W ustawie o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i niektórych innych ustaw, opracowanej w Ministerstwie i uchwalonej przez Sejm RP w dniu 2 kwietnia 2004 r. (*Dz. U. Nr 91, poz.873*) wprowadzono zmiany w składzie Rady Nadzorczej Funduszu Składkowego. Dotychczas w jej skład wchodził wyłącznie przedstawiciel Rady Ubezpieczenia Społecznego Rolników. W obecnej ustawie Rada Nadzorcza składa się z 5 przedstawicieli Rady Rolników, 2 przedstawicieli wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz po jednym przedstawicielu wyznaczonym przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych i ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.

Włączenie w skład Rady Nadzorczej Funduszu Składkowego przedstawicieli administracji rządowej wzmacnia nadzór nad Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i Funduszem Składkowym.

W Ministerstwie przygotowano również projekt ustawy zmieniającej ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (*Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późn. zm.*). Zmiana ustawy polegałaby głównie na likwidacji celowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, będącego dotychczas w dyspozycji zarządów województw oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Środki pochodzące z opłat i należności z tytułu wyłączenia gruntów rolnych z produkcji zasiliłyby więc nie wspomniany Fundusz, lecz budżet samorządu województwa.

Projekt ustawy został poddany uzgodnieniom międzyresortowym oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu i będzie wkrótce przedmiotem obrad konferencji uzgadniającej przed przekazaniem projektu pod obrady Komitetu Rady Ministrów.

2. W zakresie przygotowania regulacji prawnych wprowadzających przejrzystość działania jednostek sektora publicznego w kierunku usunięcia dowolności i niejednoznaczności w zakresie dostępu do usług finansowania bądź dofinansowania ze środków publicznych.

Przygotowywane w poszczególnych latach przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dotyczące stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa, określają zasady stosowania tych dotacji w celu m.in. uniemożliwienia wystąpienia nadużyć. Zasady te są tak skonstruowane, żeby maksymalnie wyeliminować niejednoznaczność przepisów, dowolną ich interpretację, ewentualną uznaniowość udzielania dotacji lub powstawanie nieprawidłowości w ich wykorzystaniu.

Ministerstwo opracowało projekty zmian w ustawach:

- ◆ z dnia 13 września 2002 r. o napojach spirytusowych (Dz. U. Nr 166, poz.1362);
- ◆ z dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych;
- ◆ z dnia 22 stycznia 2004 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 34, poz.292).

Wymienione projekty zostały opracowane w związku z założeniami zawartymi w projekcie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, który zakłada zastąpienie systemu zezwoleń systemem wpisu do ewidencji działalności regulowanej. Wpis do stosownego rejestru będzie następował po złożeniu wniosku wraz z oświadczeniem przedsiębiorcy o spełnieniu wszystkich wymogów określonych prawem. Należy uznać, że projektowane zmiany zawierają w sobie również cechy działań z zakresu przeciwdziałania i walki z korupcją. Zastąpienie systemu zezwoleń systemem wpisu do ewidencji działalności regulowanej minimalizuje kontakt urzędnika z przedsiębiorcą, co uprości, usprawni i skróci rejestrację podmiotów.

Opracowywane w Ministerstwie projekty aktów normatywnych: ustaw i rozporządzeń analizowane są pod kątem ewentualnego wystąpienia zjawisk korupcyjnych i wyeliminowania możliwości ich powstania, jak np. uzyskiwania nienależnej uprzywilejowanej pozycji lub nienależnych wypłat z budżetu. Uchwalone już ustawy z zakresu niektórych działów rolnictwa to:

- ◆ z dnia 26 czerwca 2003 r. o nasiennictwie;
 - ◆ z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin;
 - ◆ z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin;
 - ◆ z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu;
 - ◆ z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym,
- do których wydano już 44 rozporządzenia, a kolejnych 19 jest w trakcie opracowania.
- ◆ Przygotowując Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich i Sektorowy Program Operacyjny *Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich* Ministerstwo we współpracy z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Fundacją Programów Pomocy dla Rolnictwa oraz urzędami marszałkowskimi opracowuje procedury wdrożeniowe dla tych programów. Procedury te mają eliminować subiektywne decyzje dotyczące akceptowania wniosków do finansowania z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. Jednym z najistotniejszych elementów tych procedur jest kontrola prowadzona na każdym etapie rozpatrywania wniosku, która przeciwdziała podejmowaniu subiektywnych decyzji przez osoby sprawdzające i oceniające wnioski.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

ZADANIA:

Legislacyjne

- ◆ Z dniem 8 grudnia 2003 r. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wprowadził nowy Regulamin Organizacyjny ARiMR, który ustala szczegółowe zadania jednostek i komórek organizacyjnych Centrali, oddziałów regionalnych i biur powiatowych oraz określa szczegółowe kompetencje osób kierujących jednostkami i komórkami organizacyjnymi Agencji. W oddziałach regionalnych powołano stanowiska ds. kontroli wewnętrznej, do zadań których należy przede wszystkim przeprowadzanie kontroli pracy biur powiatowych oraz rozpatrywanie skarg, wniosków i odwołań.
- ◆ Opracowano szczegółowe procedury postępowania w zakresie uruchamiania środków finansowych, krajowych i unijnych w zakresie realizacji Programu Wspólnej Polityki Rolnej. W dniu 7 listopada 2003 r. Agencja przekazała w pakiecie akredytacyjnym do Ministra Finansów wymagane księgi procedur. Zakres procedur obejmuje m.in. tryb szkoleń pracowników Agencji, system kontroli i monitorowanie działalności.
- ◆ W zakresie realizacji zamówień publicznych powołano samodzielne Biuro Zamówień Publicznych. Nowym uregulowaniem wewnętrznym z 7 listopada 2003 r. wprowadzono szereg zmian uszczelniających dotychczasowe zasady i tryb postępowania w toku postępowań o zamówienia publiczne.
- ◆ W ramach nadzoru właścicielskiego uregulowano zasady powoływania, uczestnictwa i przekazywania informacji o sprawowanym nadzorze przez osoby reprezentujące Agencję w radach nadzorczych spółek z rekomendacji ARiMR. Osoby takie muszą być zaakceptowane przez Prezesa Agencji oraz posiadać zdany egzamin określony w rozporządzeniu Rady Ministrów.
- ◆ Istotnym elementem w realizacji zadań Agencji i zabezpieczenia przed czynami korupcyjnymi jest określenie stanowisk wrażliwych oraz zasad ich kontroli i nadzoru. Przyjęto, że stanowiskiem wrażliwym jest stanowisko pracy, na którym pracownik, w związku z wykonywanymi czynnościami, może być narażony na popełnienie nieprawidłowości, ma możliwości nadużyć czy oszustw. Na stanowiskach tych stosowane są następujące zabezpieczenia:
 - zadania każdego pracownika ustala się na piśmie;
 - pracownik nie może odpowiadać za więcej niż jedno zadanie związane z autoryzacją, realizacją oraz księgowaniem płatności;
 - wykonywanie zadań przez pracownika będzie nadzorowane przez innego pracownika lub przełożonego w trybie kontroli funkcjonalnej;
 - wyłączenie pracownika z czynności;
 - rotacja (rodzaj czynności, które mogą być wykonywane przez pracowników przemiennie) i szczególny nadzór.
- ◆ Opracowano szczegółowe zasady i tryb odwołań od decyzji wydawanych na zasadach uregulowanych w Kodeksie postępowania administracyjnego oraz znowelizowano przepisy dotyczące przyjmowania, rozpatrywania i załatwiania skarg i wniosków.

Inne

- ◆ W planach kontroli na 2004 rok przyjęto do zbadania te obszary działalności Agencji w oddziałach regionalnych i biurach powiatowych, które mogą wskazywać na potencjalne zagrożenie korupcją. Szczególną uwagę zwrócono na kontrolę funkcjonowania stanowisk wrażliwych, zarówno w realizacji programów przedakcesyjnych, zadań w ramach Wspólnej Polityki Rolnej i w pozostałych obszarach działań Agencji.

Agencja Rynku Rolnego

ZADANIA:

- ◆ Działanie systemu kontroli wewnętrznej pozwoliło na zwiększenie ilości przeprowadzanych kontroli zarówno w jednostkach organizacyjnych Agencji, jak i podmiotach współpracujących z Agencją, w ramach działań interwencyjnych na poszczególnych rynkach rolnych. I tak:
 - w jednostkach organizacyjnych i biurach Centrali w 2002 r. przeprowadzono 45 kontroli, w 2003 r. – 120 kontroli;
 - w podmiotach współpracujących w 2002 r. przeprowadzono 1091 kontroli, w roku 2003 – 5605 kontroli.
- ◆ W związku ze zmianami działalności Agencji po wejściu do Unii Europejskiej i uzyskaniu przez Agencję statusu „agencji płatniczej” w strukturze Agencji działac będą służby kontroli technicznej, tj. Biuro Kontroli Technicznych i 16 Sekcji Kontroli Technicznych w Oddziałach Terenowych ARR. Służby kontroli technicznych będą w swojej działalności niezależne zarówno w stosunku do biur operacyjnych Centrali Agencji i oddziałów terenowych, jak i podmiotów uczestniczących w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej.
- ◆ Wprowadzenie mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej wiąże się z:
 - określeniem stanowisk wrażliwych, na których wymagane są okresowo rotacje pracowników oraz dwukrotne w roku oceny pracowników;
 - powszechnie stosowaną zasadą „czterech oczu” przy podejmowaniu decyzji o dopłatach lub decyzji administracyjnych;
 - rotacją kontrolerów służb technicznych, polegającą na stosowaniu zasady, że kolejną kontrolę w podmiocie uczestniczącym w mechanizmie WPR wykonuje inny kontroler.Mechanizmy WPR wprowadzone po 1 maja 2004 r. będą zapobiegać powstawaniu zjawisk korupcyjnych.
- ◆ W Agencji Rynku Rolnego, działania w zakresie realizacji *Programu zwalczania korupcji - Strategia Antykorupcyjna* oraz inne działania z zakresu przeciwdziałania i walki z korupcją prowadzić będą: *Biuro Audytu Wewnętrznego, Zespół Kontroli Wewnętrznej, Biuro Prawne - Dział Zamówień Publicznych, Biuro Kontroli Technicznych z 16 sekcjami Kontroli Technicznych w oddziałach terenowych ARR.*

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

ZADANIA:

- ◆ Realizacja ustawy o zamówieniach publicznych.

Procedury realizacji ustawy o zamówieniach publicznych przewidują wielostopniowość procesu decyzyjnego w oparciu o podmioty: Zespół ds. Zamówień Publicznych, wieloosobową Komisję ds. Zamówień Publicznych oraz Pełnomocnika Prezesa KRUS ds. Zamówień Publicznych, które nadzorują prawidłowość przebiegu postępowania przetargowego na poszczególnych etapach, co zapewnia jawność postępowania, zachowanie bezstronności procedury przetargowej czy należytej oceny złożonych ofert. Każde postępowanie o uruchomienie zamówienia publicznego jest opiniowane przez radcę prawnego,

- ◆ Ewidencjonowanie wymiaru i poboru należności z tytułu składek na ubezpieczenie.

W celu ograniczenia uznaniowości podejmowanych decyzji o umorzeniu zadłużeń, zostały określone kwoty należności z tytułu składek i odsetek za zwłokę, w stosunku do których decyzje mogą podjąć samodzielnie dyrektorzy oddziałów regionalnych lub kierownicy placówek terenowych KRUS. Ustalono także tryb i zasady stosowania ulg i umorzeń należności,

- ◆ Przyznawanie świadczeń dla rolników, w tym przede wszystkim w odniesieniu do systemu orzecznictwa lekarskiego.

Procedury dotyczące rozpatrywania wniosków o świadczenia przysługujące z ubezpieczenia społecznego rolników, przewidują udział w tym procesie co najmniej dwóch osób (referenta i aprobanta). Z kolei kierownik wydziału ma obowiązek dokonywania kontroli 10% spraw rozpatrywanych przez referenta i aprobanta.

Istnienie dwuinstancyjności systemu orzecznictwa lekarskiego zapewnia równe prawo ubezpieczonemu i organom nadzoru nad orzecznictwem. W ramach nadzoru każde orzeczenie wydane przez lekarza rzeczoznawcę Kasy podlega analizie, ocenie i aprobacie lekarza inspektora orzecznictwa.

Dyrektor oddziału rejonowego KRUS ma obowiązek kontroli każdej sprawy dotyczącej pracownika KRUS oraz członka jego rodziny i każdej sprawy, w której wypłata przekracza kwotę 6 - krotnej emerytury podstawowej.

PODMIOT REALIZUJĄCY: Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu

ZADANIA:

Legislacyjne

1. Aktualizacja podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Zaktualizowana została podstawa programowa kształcenia ogólnego - do poszczególnych przedmiotów wprowadzono treści nauczania związane z antykorupcją. Ww. zmiany zostały zawarte w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 6 listopada 2003 r. (Dz. U. Nr 210; poz. 2041), zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania.

Edukacyjno – szkoleniowe

1. Konkurs na scenariusze lekcji lub cyklu lekcji dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych dotyczących problemu korupcji.

We współpracy z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli ogłoszony został konkurs na napisanie scenariuszy lekcji lub cykli lekcji dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych dotyczących problemu korupcji. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 24 czerwca 2003 roku. W wyniku prac komisji konkursowej wyłoniono laureatów, zaś nagrodzone scenariusze lekcji opublikowano na stronie internetowej CODN.

2. Multimedialny pakiet pt. „SZKOŁA PRZECIWI KORUPCJI” oraz harmonogram jego realizacji w latach 2003/2004.

Pakiet składa się z:

- ◆ **edukacyjnych audycji radiowych** o charakterze interdyscyplinarnym mających na celu przekazanie wiedzy na temat korupcji w sposób całościowy i wielostronny. Podejmowana tematyka obejmuje zagadnienia praw człowieka oraz etyki zawodowej nauczycieli. Audycje nadawane były na żywo z telefonicznym udziałem uczniów, nauczycieli, rodziców, przedstawicieli MENiS, kuratorów, samorządów terytorialnych itp. Od 1 września do 30 grudnia 2003 r – ww. zagadnienia były podejmowane w ramach cyklu pt. „Szkoła 2003” w soboty w godz. 10⁰⁰-11⁰⁰ w Radio BIS. Kontynuacja audycji ma miejsce w pasmach informacyjno-publicznych w bieżącym roku,
- ◆ **telewizyjnego serialu pt. „KORUPCJA”** prezentującego wiedzę o charakterze profilaktyczno - zapobiegawczym z zakresu korupcji o tematyce prawno-filozoficznej i etycznej. W programach przedstawione będą informacje związane z korupcją jako przestępstwem w różnych środowiskach, a w tym podstawowe informacje na temat

uwarunkowań kulturowych, filozoficznych, socjologicznych, etycznych i prawnych. Planowana emisja w ramach załącznika Nr 7/2004 do Porozumienia pomiędzy MENiS a TVP - wrzesień – październik 2004 r.

- ◆ **kampanii społeczno-edukacyjnej** w mediach (radio, telewizja, prasa) w ramach załącznika Nr 7/2004 do Porozumienia pomiędzy MENiS i TVP S.A., PR S.A. - prezentowane będą telewizyjne spoty, filmy reklamowe, plakaty, audycje radiowe. Emisja ww. materiałów będzie następowała w ciągu całego roku,
- ◆ **elektronicznych odpowiedzi na pytania** uczniów, nauczycieli, rodziców. Rozmowy mają pomóc wyjaśnić wątpliwości dotyczące m.in.:
 - **praw człowieka :**
 - prawa ucznia;
 - prawa obywatela;
 - prawa konsumenta (w tym usługobiorcy),
 - **korupcji i odpowiedzialności w przepisach :**
 - różnych postaci sprzedajności (łapownictwa biernego);
 - typów przekupstwa (łapownictwa czynnego);
 - płatnej protekcji;
 - wykorzystywania stanowiska służbowego;
 - odpowiedzialności odszkodowawczej za czyn niedozwolony.

PODSUMOWANIE

Realizacja Programu zwalczania korupcji – Strategia Antykorupcyjna spowodowała przyjęcie wielu nowych - oraz uzupełnienie już obowiązujących - aktów prawnych, powołanie, w strukturach urzędów, komórek (wydziałów, zespołów) zajmujących się walką z korupcją oraz podjęcie wielu innych inicjatyw mających w założeniu służyć przeciwdziałaniu korupcji.

I. **W zakresie zmian legislacyjnych** uchwalono, przyjęto i wydano 71 aktów prawnych, w tym:

- ◆ 23 ustawy;
- ◆ 13 nowelizacji ustaw;
- ◆ 8 zarządzeń;
- ◆ 20 rozporządzeń;
- ◆ 7 decyzji.

Ponad to trwają prace nad kolejnymi 13 ustawami.

II. **W zakresie działań edukacyjno – szkoleniowych:**

- ◆ przeprowadzono 12 cyklicznych szkoleń;
- ◆ przeszkolonych zostało ponad 3 tys. osób;
- ◆ wydano 8 kodeksów etycznych dla pracowników określonych urzędów tj.
 - Kodeks Etyki Arbitra w ramach UZP;
 - Kodeks Etyki Służby Cywilnej;
 - Kodeks zachowań etycznych prokuratorów;
 - Kodeks zachowań etycznych sędziów;
 - Zasady etyki zawodowej funkcjonariusza Straży Granicznej;
 - Kodeks Etyki Funkcjonariusza Celnego Służby Celnej;
 - Zasady etyki zawodowej policjanta;
 - Kodeks Powinności Pracownika Departamentu Zaopatrywania Sił Zbrojnych.

Niezależnie od powyższego, wydano broszury i poradniki informacyjne np., w KGP - „Przestępstwa korupcyjne w świetle nowych przepisów karnych”.

W ramach działań edukacyjno – szkoleniowych, w poszczególnych resortach, organizowano (zapowiedziana jest kontynuacja) konkursy i przygotowano programy. Najważniejsze z nich to: Program Przyjazna Administracja w ramach Urzędu Służby Cywilnej; Program „Przyjazny Urząd” nadzorowany przez MSWiA oraz multimedialny pakiet pt. „Szkola Przeciw Korupcji” w MENiS

III. **W zakresie zmian organizacyjnych:**

- ◆ w 12 urzędach powołano lub utworzono odpowiednie departamenty i zespoły mające w swojej kompetencji walkę z korupcją oraz nadzorowanie działań antykorupcyjnych. Najważniejsze z nich to:

- ◆ Zespół do Spraw Koordynacji Strategii Antykorupcyjnej w MSWiA;
- ◆ Departament Przeciwdziałania Korupcji, Terroryzmowi i Przystępczości Zorganizowanej w ABW;
- ◆ Wydziały do Walki z Korupcją w Komendach Wojewódzkich Policji oraz podobne komórki w KPP i KMP;
- ◆ Biuro Audytu Wewnętrznego i Departament Kontroli w Ministerstwie Infrastruktury.

Na uwagę zasługują również działania o charakterze technicznym, mające usprawnić pracę urzędów i służb państwowych oraz wyeliminować możliwość powstawania zjawisk korupcyjnych, a więc:

- ◆ projekt elektronicznej formy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w UZP, którego celem jest stworzenie podstaw elektronicznej zamówień publicznych w Polsce;
- ◆ rozbudowanie w SG, Zintegrowanego Systemu Ewidencji (ZSE II), umożliwiającego identyfikację funkcjonariuszy dokonujących kontroli granicznej przewożonych towarów.

Duże znaczenie w walce z korupcją ma sprawność oraz fachowość służb porządkowych, których zadaniem jest bezpośrednia walka z tą patologią. Rezultaty pracy KGP, KGSG i ABW są znaczące i prezentują się następująco:

- ◆ w 2003 roku Policja wszczęła o 52% więcej postępowań przygotowawczych w sprawach korupcyjnych niż w 2002 roku;
- ◆ liczba stwierdzonych przestępstw wzrosła w porównaniu do 2002 roku o 45%;
- ◆ odnotowano wzrost liczby podejrzanych /o 19%/ , tymczasowo aresztowanych /o 55%/.

W 2003 i 2004 r. przeprowadzono w Straży Granicznej 5 953 analizy sytuacji materialnej funkcjonariuszy i pracowników SG, w zestawieniu z osiąganymi dochodami z tytułu służby i pracy.

Rozpatrzono 108 wniosków o wydanie zgody na dodatkowe zatrudnienie, z których 102 zaopiniowano pozytywnie. W omawianym okresie funkcjonariusze BSW SG ujawnili 25 przypadków podjęcia pracy zarobkowej przez funkcjonariuszy SG bez zgody przełożonych.

W wyniku działań prowadzonych przez ABW, w sprawach o charakterze korupcyjnym liczba osób podejrzanych o przestępstwa korupcyjne przedstawia się następująco:

- ◆ ministrowie i doradcy – 2;
- ◆ pracownicy ministerstw – 2;
- ◆ osoby publiczne – 12;
- ◆ sędziowie i prokuratorzy – 1;
- ◆ administracja samorządowa – 3;
- ◆ funkcjonariusze Policji – 1;
- ◆ funkcjonariusze Straży Granicznej – 1;
- ◆ pracownicy urzędów i izb skarbowych – 10;
- ◆ pracownicy agencji i urzędów celnych – 67;
- ◆ pracownicy banków – 3;

- ◆ właściciele i przedstawiciele firm i podmiotów prawa handlowego – 33;
- ◆ inne osoby – 4.

Mimo wielu inicjatyw prowadzonych w realizacji Strategii Antykorupcyjnej, nie udało się wdrożyć wszystkich zapisanych zadań. Najbardziej znaczące z nich to:

- ◆ projekt nowelizacji ustawy o izbach lekarskich;
- ◆ projekt nowelizacji ustawy o wynagrodzeniu przedsiębiorców;
- ◆ określenie ogólnej zasady działalności państwowych funduszy celowych;

Tym bardziej na uznanie zasługują te urzędy i resorty, które niezależnie od zadań realizowanych w ramach Strategii Antykorupcyjnej, podejmowały i podejmują liczne przedsięwzięcia i inicjatywy mające służyć przeciwdziałaniu korupcji. Takim urzędem jest Ministerstwo Obrony Narodowej, gdzie:

- ◆ wprowadzono wytyczne do udzielania zamówień publicznych oraz prowadzenia postępowań, których przedmiotem jest uzbrojenie, zawierające regulamin i zasady udzielania zamówień, sformalizowane procedury postępowania oraz obowiązki członków komisji i osób związanych z ich udzielaniem. Zgodnie z tymi wytycznymi, każda procedura postępowania jest kontrolowana pod względem zgodności z prawem;
- ◆ powołano zespół odpowiedzialny za kontrolę zgodności postępowań o udzielenie zamówienia z obowiązującymi przepisami. Kontrole są prowadzone przez osoby niezaangażowane w prace związane z udzielaniem oraz późniejszym nadzorem nad realizacją zamówienia.

WNIOSKI

Dokonując analizy sprawozdania należy stwierdzić, iż:

- ◆ dokonano wielu zmian legislacyjnych, poprzez wprowadzenie w życie nowych uregulowań prawnych i nowelizację ustaw już obowiązujących, w celu uzyskania większej przejrzystości w interpretacji przepisów szczegółowych;
- ◆ w wielu resortach podjęto inicjatywy o charakterze organizacyjnym i informacyjno-edukacyjnym.

Przeważająca większość zadań zapisanych w Strategii została wykonana, wzrosło zainteresowanie problemem zwalczania korupcji przez urzędy administracji publicznej. Mimo jednak tych pozytywnych tendencji, ciągle istnieje potrzeba wzmocnienia działań w tym zakresie o prowadzenie dalszych wielokierunkowych przedsięwzięć w celu maksymalnej eliminacji zjawiska korupcji z życia politycznego i społecznego. Spójny system działań w tym zakresie powinien uwzględniać:

- ◆ zmianę klimatu społecznego panującego w sferze walki z korupcją – z bagatelizowania i tolerancji na postawę zaangażowania w walkę;
- ◆ dalsze uporządkowanie przepisów prawa w celu ustanowienia klarownego systemu stanowiącego zapórę dla praktyk korupcyjnych;
- ◆ upublicznienie działań administracji państwowej poprzez ujawnianie obowiązujących procedur administracyjnych, decyzji oraz ich uzasadniania;
- ◆ rozwinięcie współpracy antykorupcyjnej pomiędzy różnego rodzaju instytucjami publicznymi, politycznymi i społecznymi;
- ◆ ustanowienie, efektywnego systemu kontrolnego, zwłaszcza w zakresie skutecznej oraz obiektywnej kontroli wewnętrznej w poszczególnych instytucjach publicznych;
- ◆ współpracę urzędów administracyjnych z mediami poprzez prowadzenie usystematyzowanej kampanii medialnej, propagującej odpowiednie postawy, a piętnującej zachowania niezgodne z prawem;
- ◆ udoskonalanie sposobów rozliczania przyjętych zadań antykorupcyjnych poprzez opracowanie mierników efektywności zwalczania korupcji;
- ◆ ustanowienie ośrodka koordynującego, który prowadziłby monitoring skuteczności podjętych czynności prawnych i organizacyjnych w przeciwdziałaniu zjawisku korupcji i modyfikował realizację Strategii;
- ◆ powołanie w resortach i instytucjach publicznych stałych zespołów i przypisanie konkretnym pracownikom odpowiedzialności za bieżące monitorowanie prac antykorupcyjnych, monitorowanie efektywności stosowanych praktyk antykorupcyjnych, oraz kontakt ze swoimi odpowiednikami w innych urzędach;
- ◆ dostosowanie procedur prawa wykonawczego dla szybszego egzekwowania prawa przy przestępstwach natury korupcyjnej;
- ◆ zmianę przepisów oraz egzekwowanie prawa ograniczającego możliwości korupcji politycznej, kształcenie i doskonalenie w zakresie przestrzegania norm etycznych przez wysokich urzędników i polityków;
- ◆ wypracowanie skutecznych metod i form wzajemnych relacji opinii publicznej z organami państwowymi w zakresie zwalczania korupcji;

- ◆ egzekwowanie reguł i zasad zawartych w kodeksach etyki polityka i urzędnika samorządowego;
- ◆ doskonalenie metod i form współpracy między administracją publiczną, Prokuraturą, Policją, instytucjami kontrolnymi zwalczającymi korupcję;
- ◆ propagowanie wiedzy na temat zagrożeń oraz konsekwencji praktyk korupcyjnych, poprzez organizowanie konferencji oraz szkoleń z tego zakresu;
- ◆ kreowanie w mediach zasad i procedur postępowania uznanych za etyczne, prezentacja uznanych autorytetów moralnych, promowanie postaw etycznych jako działań przyczyniających się do eliminacji problemu korupcji, trwałe włączenie do kształcenia obywatelskiego zagadnień związanych z normami i wartościami demokratycznymi;
- ◆ wprowadzenie w instytucjach publicznych informatyczno – elektronicznego systemu obiegu dokumentów oraz usprawnienie organizacji pracy;
- ◆ nawiązanie przez instytucje państwowe ściślejszej współpracy z organizacjami pozarządowymi i fundacjami (konferencje, kwartalne spotkania, wymiana doświadczeń i informacji).

Przedłożony raport jest opracowaniem podsumowującym realizację I etapu (tzw. I pakiet przedsięwzięć) Strategii Antykorupcyjnej (według stanu na koniec lipca br.) przez poszczególne resorty, zaangażowane w walkę z korupcją.

Kolejnym etapem Strategii będzie rozpisanie **II pakietu przedsięwzięć legislacyjnych, organizacyjnych i edukacyjno – informacyjnych** uzupełnionych o nowe obszary zagrożone korupcją oraz wypracowanie sposobów badania efektywności zaplanowanych przedsięwzięć.

W tym celu wypracowany zostanie rejestr obszarów i spraw w działaniach administracji rządowej sprzyjający powstawaniu korupcji., oraz określenia sposobów ich likwidacji.